

שופטים

שאלות ומשימות ללימוד עצמי

כתבה: יעל בן ארזה

אתר דעת   www.daat.ac.il

אב תשע"ה

כתבה: יעל בן ארזה
טלפון: 026518128
0524167880
סדר ועימוד: נקודות
גרפיקה: נעמי מרגולין

מתפרסם באתר דעת www.daat.ac.il ברשות המחברת

בסדרה זו יצאו החוברת הבאות:

ספר יהושע
ספר שופטים
ספר שמואל א'
ספר שמואל ב'

כולם מתפרסמים במדור תנ"ך שבאתר דעת

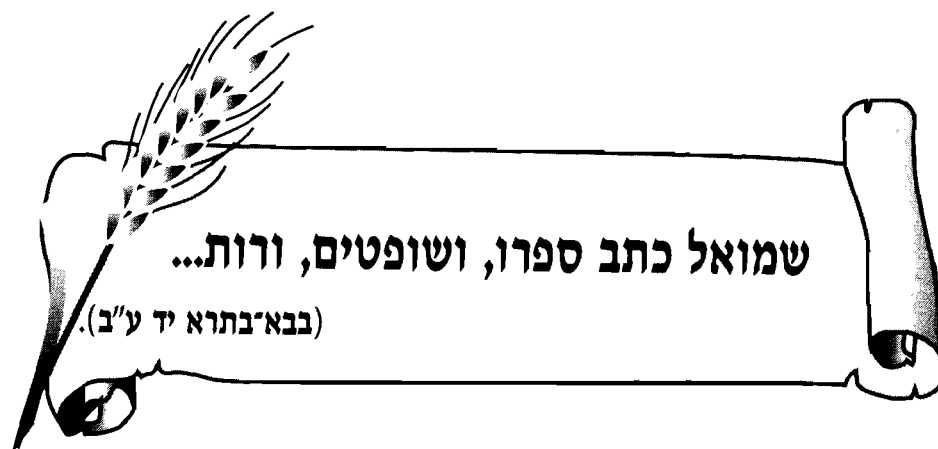
מספר יהושע לספר שופטים

פתיחת ספר שופטים דומה לכותרת שבתחילת ספר יהושע. שניהם פותחים במות המנהיג הקודם, ובתחילתה של תקופת מנהיגות חדשה.

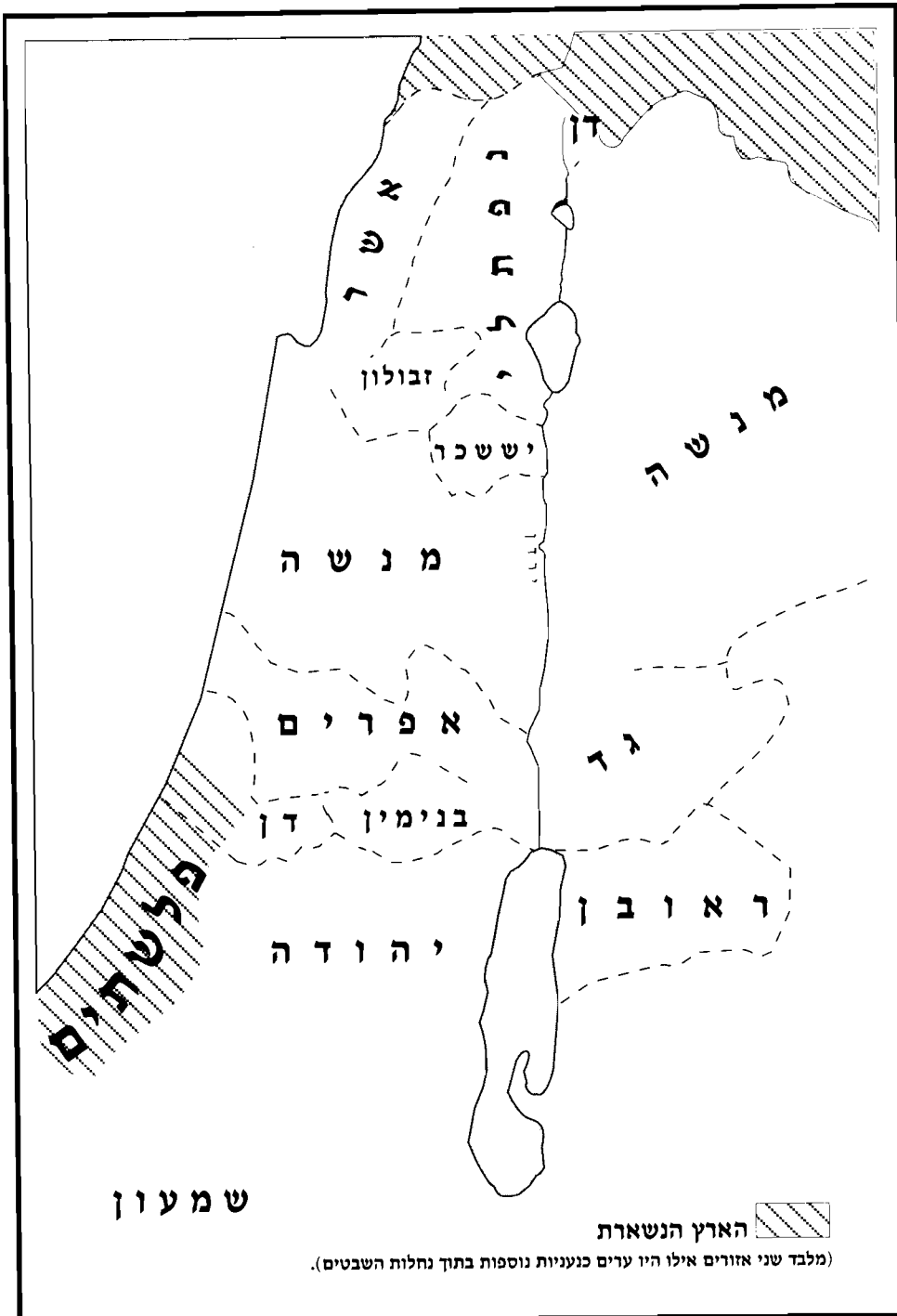
יהושע א. א: וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה' וַיֹּאמֶר ה' אֶל יְהוֹשֻׁעַ...
שופטים א. א: וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאַלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּה'...

אולם יש להבחין בין שתי הפתיחות. משה לפני מותו, סמך ידיו על יהושע, ועל פי ציווי ה' מינהו להנהיג את העם אחריו. ואילו לאחר מות יהושע, לא מונה מנהיג לעם. כל שבט פנה לנחלתו, עסק בבנין ביתו ובזריעת שדהו. המנהיגים, שהם ה"שופטים", קמו לעם בעת צרה, כאשר נלחצו ושועבדו בידי עמים אחרים. השופט היה אחד מן העם, שרוח ה' עוררתו בשעת הצורך, והוא הושיע את עמו מיד האויב. לשופט לא היו סמכויות קבועות וברורות, ולאחר מותו לא עבר תפקידו בירושה לבניו. בנוסף לתפקיד המושיע, היו השופטים אחראים על המשפט בישראל. אצל חלקם מוזכר במפורש, כי שפטו את העם משפט צדק, כפי שנכתב על דבורה "וַיַּעַל אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפָּט" (ד, ה). נראה כי שאר השופטים שלא עסקו הם עצמם בשפיטה, מינו שופטים שדנו וקבעו סדרי משפט לעם.

השופטים שונים היו זה מזה בתכונותיהם, ובדרכי פעולתם. אהוד בן גרא פעל לבדו, ואילו דבורה גייסה צבא מתנדבים, עתניאל בן-קנז הרביץ תורה בעם, גדעון ניתץ את מזבח הבעל, ואילו לגבי שופטים אחדים לא צוין כי פעלו בתחום הרוחני. יפתח מנסה למנוע מלחמה על-ידי הידברות עם מלך בני עמון, ואילו שמשון, פועל יחידי ונוקם בפלשתים. חמשה-עשר שופטים (כולל עלי ושמואל), שפטו את העם בתקופה זו שבין ההתנחלות וראשית הממלכה (כ־400 שנה), וכל אחד ראוי היה לדורו ולשעתו.

מפת הנחלות והארץ הנשארת

פרק א – השבטים שהמשיכו בכיבוש והשבטים שכרתו ברית עם הכנעני

ישע ודורו הלכו לעולמם והארץ שקטה ממלחמה, אולם עוד רבה היא המלאכה אשר לפני בישראל. בספר יהושע למדנו על "הארץ הנשארת",

ויהושע זקן בא בימים ויאמר ה' אליו אתה זקנתה באת בימים
והארץ נשארה הרבה מאד לרשתה... אנכי אורישם מפני בני
ישראל, רק הפלה לישראל בנחלה כאשר צויתוך (יהושע יג א-ו).

השלמת הכיבוש היא משימתו של הדור הבא, בניהם של הדור הראשון. בפרקנו נראה כי היו שבטים שנלחמו בכנעני, ואילו שבטים אחרים הניחו לכנעני להמשיך ולשבת בקרבם.

א. השלימי את שמות השבטים החסרים בכל משפט.

1. שבטי _____ - כבשו את הכנעני היושב בנחלתם.
2. בית _____ כבשו את בית אל.

ב. 1. שבט _____ לא הוריש את היבوسی יושב ירושלים.

2. _____ לא הורישו את הכנעני ואלו

המשיכו לשבת בקרבם.

3. _____ לא הורישו את הכנעני וישבו בקרב הכנענים.

4. _____ נלחץ על ידי האמורי ונדחק מנחלתו.

ג. 1. מדוע לדעתך חלק מן השבטים לא המשיכו בכיבוש הארץ?

2. כיצד נהגו עם הכנענים שנשארו בנחלתם?

ספר שופטים פותח בכיבוש הראשון לאחר מות יהושע, בני־ישראל פונים אל ה' ושואלים באורים ותומים: (צטטי)

למלחמה הראשונה לאחר מות יהושע יש משמעות רבה להמשך הכיבוש, אם חלילה יפסידו בה, שוב לא יפחדו מהם עמי כנען, ויתחזקו להלחם כנגדם. מהי תשובת ה' לשאלת בני־ישראל? (צטטי)

א. 1. מהי העיר הראשונה שכבשו יהודה ושמעון?

2. כיצד נהגו באדוני־בזק מלכה?

3. מדוע לדעתך נהגו כך?

ב. בפסוקים י-טו מסופר על כיבוש שני מקומות:

כיבוש מקומות אילו הוזכר בעבר בספר _____ והובא כאן בשנית, לכבודו של שבט יהודה, שכיבושים אלו נעשו ביוזמתו ובאומץ ליבו.

כיבוש בית־אל

ג. 1. כיצד נכבשה בית־אל על־ידי שבט יוסף?

2. איזו עיר נוספת בארץ ישראל נכבשה בסיוע אחד מתושבי העיר? (רמז - ספר יהושע)

ה	ל	מ	ו	ה	י	ע	נ	כ	ש
ו	ל	ע	ד	ב	מ	ת	ה	א	ש
ג	ה	י	ה	ו	ל	א	י	ע	ר
ר	י	ע	ה	א	ע	א	ה	ש	ע
ו	ע	מ	ל	ש	מ	נ	א	ר	י
ס	ש	ח	כ	ח	י	ו	נ	י	ת
ת	י	ד	מ	ס	ק	י	ל	כ	נ
מ	נ	ו	ע	ד	ל	א	מ	ל	ש

בתפזורת מסתתרים שלשה פסוקים המוזכרים בפרק א'. כתבי מי אמר למי? ומצאי את הפסוק בתפזורת (לאורך, לרוחב ובאלכסון).

א. "יְהוּדָה יַעֲלֶה"

ב. "כִּפְאֶשֶׁר עָשִׂיתִי בְּנֵי שָׁלֵם לִי אֱלֹקִים"

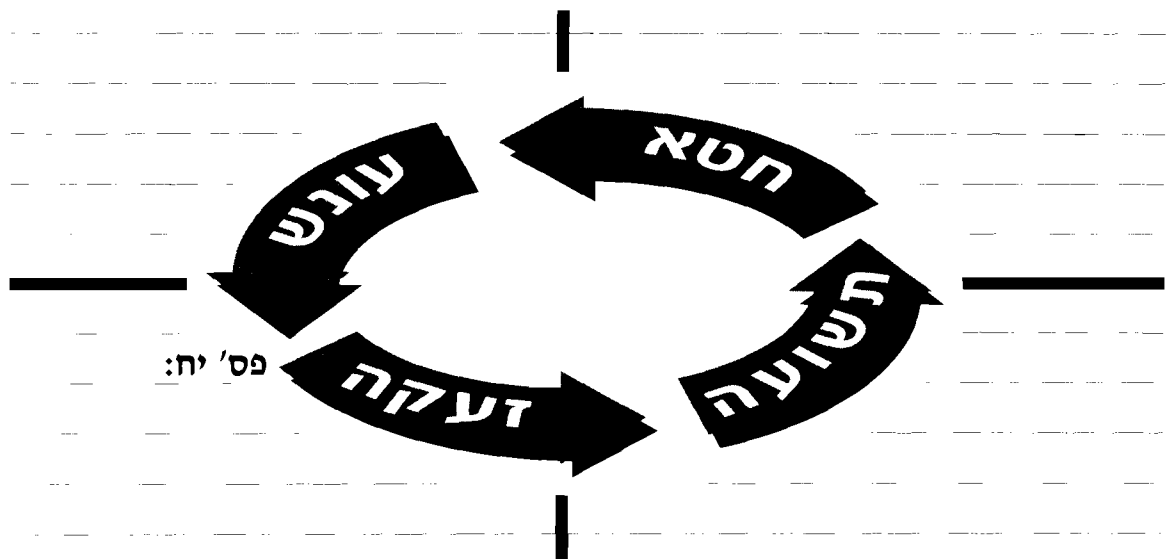
ג. "הֲרֵאנוּ נָא אֶת־מְבוֹא הָעִיר וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד"

פרק ב – תיאור המאורעות בספר שופטים

לאחר מות יהושע והזקנים, החלה הידרדרות במצב הרוחני בעם ישראל. רוב השבטים לא זורשו את הכנעני אלא כרתו להם ברית, והניחום לשבת בקרבם. חלק מן העם הושפע מדרכי הפולחן האליליים, אנשים אלו האמינו בקב"ה כבורא העולם, אך עבדו את ה' בשיתוף, בשילוב של מנהגי עבודה-זרה. גם התוכחה הקשה של המלאך (הנביא פנחס) לא הועילה לעצור את ההידרדרות אלא לזמן מועט, בניישראל למדו מדרכי הגויים, והתרחקו מעבודת ה'. לפני סיפור ארועי התקופה, מקדים שמואל ומספר על הסיבות שהובילו למאורעות ההיסטוריים המסופרים בספר שופטים.

**כל הארועים קשורים בקשר ישיר למעשי בניישראל.
חטא מוביל לשעבוד, וזעקה מביאה לתשועה.**

א. עייני בפרק, וכתבי בתרשים את הפסוקים המתארים: חטא, עונש, זעקה ותשועה.

2. מה ארע לאחר מות השופט?

ב. 1. איזו מלה מנחה חוזרת בפסוקים הבאים: פרק ב' פסוק כב, פרק ג' פסוקים א, ד?

2. מהו הנסיון שעמד בפני בניישראל?

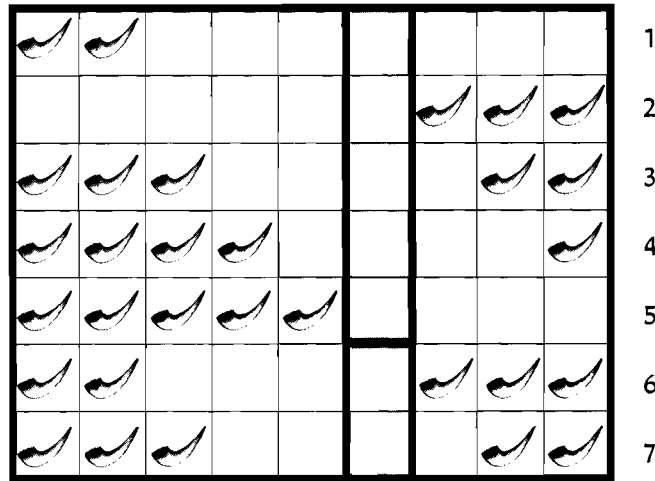
ג. כיון שלא עמדו ישראל בנסיון, נענשו על ידי האויבים. עייני בפרק ג' פסוקים א-ו – בידי אלו

אויבים נענשו?

ד. השלימי את התשובות בתשבץ (כל התשובות לפי הכתיב בתנ"ך):

1. מקום קבורת יהושע.
2. "וַיַּעֲבְדוּ הָעָם אֶת ה' כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי _____."
3. משם עלה מלאך ה', להוכיח את בני־ישראל.
4. המקום בו נשאו בני־ישראל את קולם ובכו, לאחר תוכחת הנביא.
5. מלה נרדפת למלה "אויבים". (פס' יד)
6. "וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּ _____ , מֵה זֹאת עֲשִׂיתֶם?"
7. המושיע שקם לישראל, לאחר שזעקו לה'.

בטור המודגש תקבלי מקור בתנ"ך המתאר את תקופת השופטים. עייני שם בפסוקים לד-מה, והשלימי את המלים החסרות.

"לא _____ אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם

וַיִּתְעַרְבוּ _____ "...

"וַיַּחַר אֵף ה' _____ וַיִּתְעַב

וַיִּתְּנֵם בְּיַד _____ וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם

_____ אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכְנְעוּ _____ "

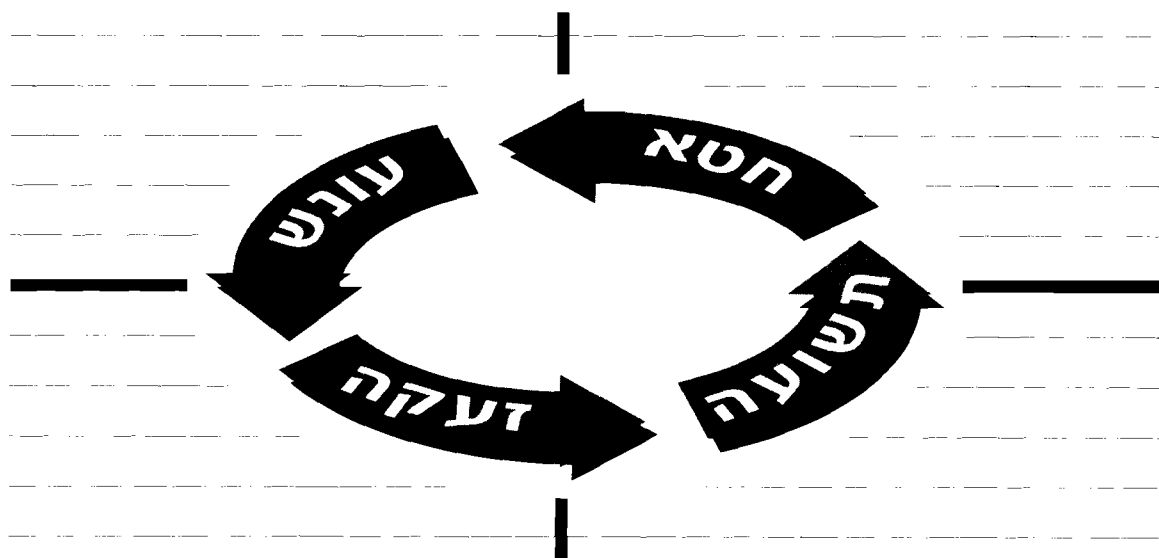
_____ וְהֵמָּה יָמְרוּ בְּעֵצְתָם _____ ...

וַיִּזְכֹּר לָהֶם _____ וַיִּנָּחֵם כְּרַב _____ "

פרק ג - השופטים הראשונים

בפרק הקודם למדנו על גלגל הארועים החוזר לאורך ספר שופטים.
בפרק ג' נלמד על התרחשות הארועים בימיהם של השופטים הראשונים.

4. 1. השלימי בתרשים את הפסוקים המתאימים מן הפרק:

עתניאל בן קנז

2. מלך ארם נהריים מן הצפון, חוזר עד למרכז הארץ ומשעבד את ישראל במשך _____ שנים.

3. מי היה אחיו של עתניאל? _____ מאיזה שבט היה עתניאל? _____

4. עתניאל פעל בשני תחומים (צטטי את המלים המתאימות מפסוק י').

בתחום הרוחני

ובתחום הצבאי

עתניאל היה גדול הדור מתלמידי משה רבינו,
הוא הקים ישיבה גדולה בנגב, בדביר נחלתו, ומשם הפיץ תורה בעם.

5. אחרי הכנעת כושן רשעתיים היתה בארץ תקופת שלווה במשך _____ שנים.

אהוד בן גרא

לאחר מות עתניאל בן קנז, שוב חטאו ישראל. "ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה'..." בעת ההיא התחזק מלך מואב, והצליח לרכז סביבו גם את בני עמון ועמלק. מלך מואב מתגבר על שבטי עבר הירדן – ראובן וגד, ופולש לאזור יריחו "עיר התמרים". מיריחו שולט מלך מואב על שבטי ישראל.

ב. 1. סמני במפה את מקום מגוריו של עגלון.

2. סמני בחיצים את דרכו לעבר ארץ־ישראל עד הגיעו ליריחו.

3. כמה זמן ארך השעבוד?

ג. אהוד בן גרא יוצא להרוג את מלך מואב על־ידי תכסיסי הטעיה, תוך סיכון אישי גדול. סמני בעיגול את המשפטים הנכונים:

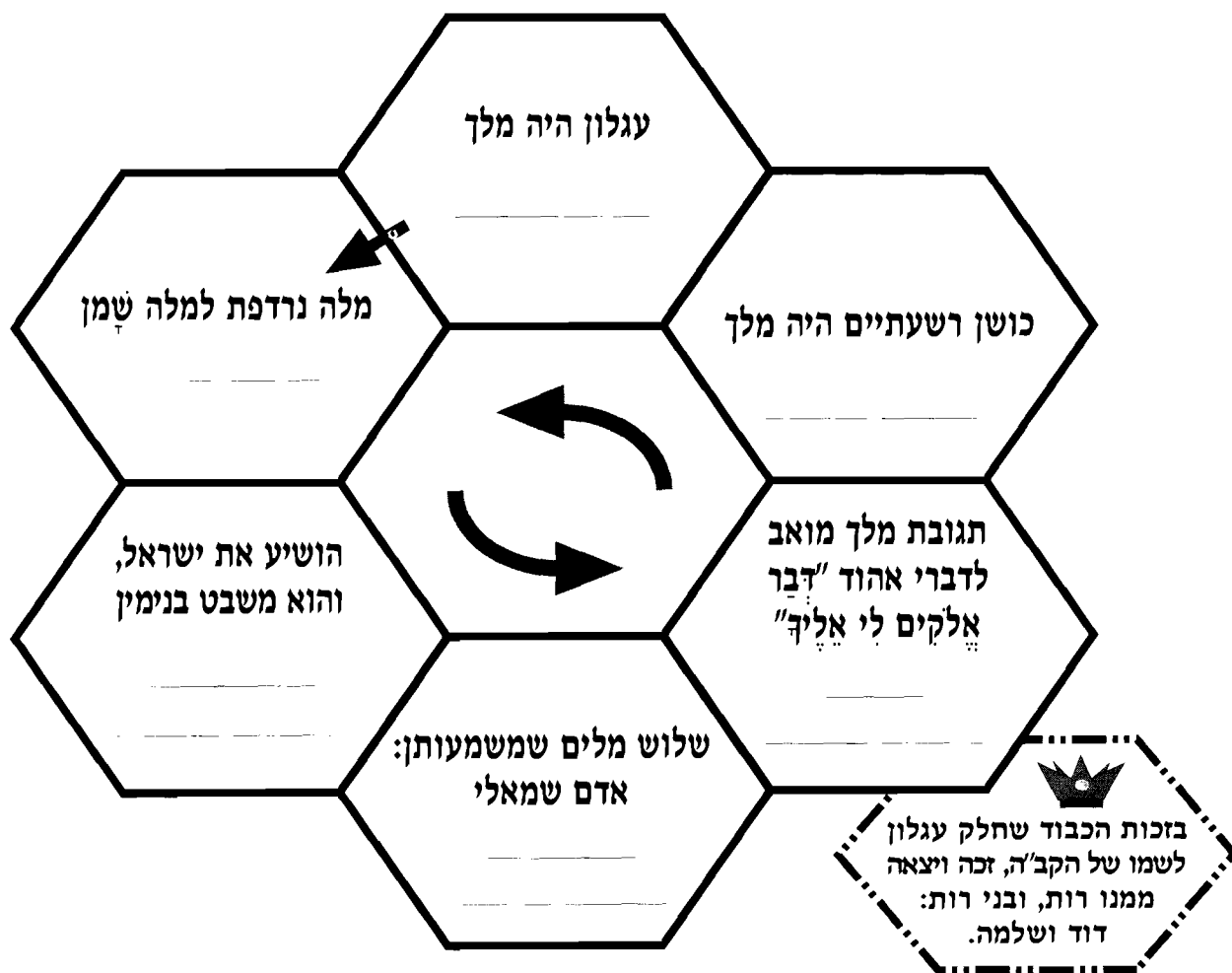
1. אהוד ומשלחת מהעם הגישו לעגלון מנחה ועזבו את הארמון, לאחר מכן שב אהוד לבדו אל הארמון.
2. אהוד הכין לו חרב קצרה, חדה משני צדדיה, וחגר אותה על ירך ימינו, כיון שהיה איטר־ידי־ימינו (שמאלי) לא ציפה המלך שישלוף את חרבו דוקא מירך ימין.
3. אהוד אומר לעגלון כי דבר סתר לו אל המלך – וכך נשאר עם המלך לבדו.
4. אהוד הגיש למלך מנחה נוספת ואז הרגו.
5. אהוד אומר לעגלון "דבר אלוקים לי אליך" ועגלון קם מכסאו.
6. אהוד הרעיל את המלך וברח.
7. אהוד הרג את המלך בחרבו, נעל את דלתות החדר ונמלט.
8. אהוד הזעיק את בני־ישראל כדי שילכדו את מעברות הירדן וינתקו את המואבים שביריחו מהמואבים בעבר הירדן המזרחי.

שמגר בן ענת

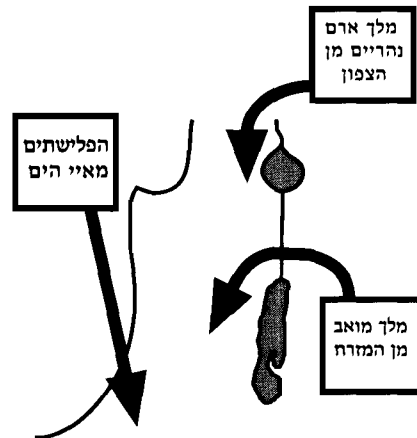
שמגר נלחם נגד גדוד אחד מגדודי הפלשתים שהיו באים מאיי הים באוניותיהם, כדי להתנחל בארץ. שמגר
הדף את הפלשתים ב _____ . זהו מוט ארוך, וחד בקצהו, המשמש להמריץ את הבקר.

בכוורת שלפניך, כל תשובה מתחילה באות בה הסתיימה התשובה הקודמת.

פרק ד - מלחמת דבורה וברק בכנעני

עד עתה פלשו אויבי ישראל אל הארץ מבחוץ.

לאחר שבני ישראל הוסיפו לעשות הרע בעיני ה', מסרם הקב"ה בידי הכנענים שישבו בתוככי ארץ ישראל, ובראשם יבין מלך חצור. אלו היו הכנענים שבני ישראל לא הורישו, יושבי "הארץ הנשארת". לכנענים היתה שליטה רצופה מהירדן, דרך עמק בית שאן, עמק יזרעאל, אזור מגידו ותענך - עד לים התיכון. מעריהם החזקות והמבוצרות, לחצו יבין וסיסרא שר צבאו את בני ישראל.

- א. 1. צבעי במפה את האזור בו שלטו הכנענים.
- 2. עייני במפה - אלו שבטים סבלו במיוחד, מלחץ הכנענים?

ב. בפסוק ג' כתוב והוא לחץ את בני ישראל בחזקה עשרים שנה.

דבורה מתארת בשירתה כיצד פגעו הכנענים בבני ישראל. עייני בפרק ה' וכתבי בלשון הכתוב:

1. אנשי ישראל פחדו ללכת בדרכים מאימת האויבים, ובשעת הדחק היו הולכים

בדרכים נפתלות ונסתרות.

2. מפחד האויב נמלטו יושבי הערים הפרזות, אל ערי המבצר.

[Redacted text]

הכנענים רצו ליצור חיץ בין שבטי הצפון, ושבטי המרכז והדרום, וכך לדחוק את רגלי ישראל, ואולי אף להשתלט שוב על אזור הצפון ולהקים מחדש את ממלכתם.

ג. 1. דבורה היתה אחת משבע הנביאות שקמו לישראל.

היא ישה _____ בין הרמה ובין _____ ושם שפטה את ישראל.

2. דבורה שלחה לקרוא ל _____ משבט _____ (הקרוב לערי הכנענים), וציותה אותו:

_____

3. ברק הסכים להצטרף לקרב, בתנאי ש _____

4. מה ענתה לו דבורה?

המלחמה עם הכנענים

ד. 1. היכן חנו ישראל? (פס' יב) _____

2. מדוע בחר ברק להקים את המחנה דוקא שם? (העזרי בתמונה ובפסוק ג')

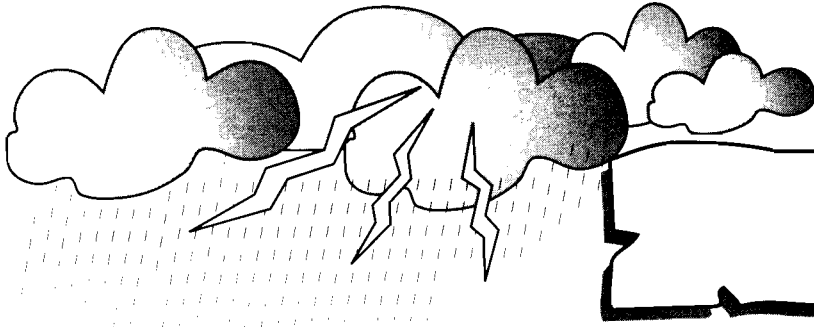
_____

3. היכן חנה סיסרא? _____

דבורה מצטרפת לגדודי ישראל, והם עולים להר תבור, מראש ההר יכלו ישראל לראות את כוחו העצום של האויב, את חייליו הרבים, ואת רכב הברזל אשר לו. המראה המרשים גרם לפחד ולחולשה במחנה ישראל.

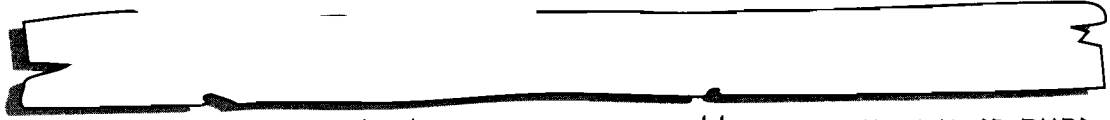
האם יש סיכוי לצבא קטן, חסר כלי נשק לעמוד מול האויב ולנצחו?

4. צטטי את הפסוקים המתאימים:

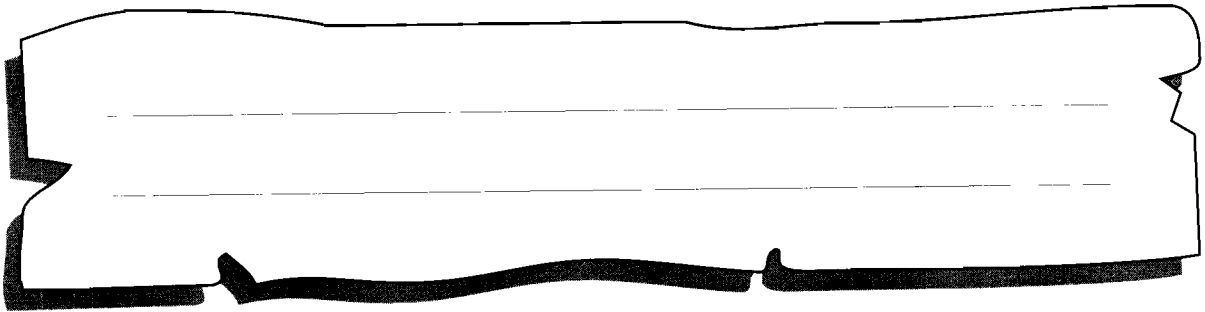
"ותאמר דבורה אל ברק קום,

ברק יורד מהר תבור ועוד טרם הגיעו למחנה סיסרא לרגלי ההר, נעשה הנס:

נראה כי רוח סערה התחוללה, גשם סוחף ירד על הלוחמים, נחל קישון עלה על גדותיו, סוסי הכנענים השתוללו, והמרכבות טבעו בבוץ העמוק.

ה. צטטי מפרק ה' פסוקים המתארים את הנס שארע:

וַיִּפֹּל כָּל מַחֲנֵה סִיסְרָא לְפִי חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד אֶחָד (ד, טז)

כִּי בִיד אִשָּׁה יִמְכַר ה' אֶת סִיסְרָא (ד, טז)

1. לאן ברח סיסרא?

2. מדוע ברח דוקא לשם?

3. כיצד הרגה יעל את סיסרא?

פרק ה - שירת דבורה

שירת דבורה

נאמרה ברוח הקודש, מתוך לב מלא רגשות תודה,
למראה ישועת ה', ושינוי סדרי הטבע למען הצלת עמו.

לפניך הנושאים המופיעים בשירה, צטטי פסוק אחד השייך לכל נושא:

א.

פתיחה - שבח לה', תאור גדולתו וכוחו כפי שנגלו בהר סיני.

תאור המצב הקשה בזמן שעבוד הכנענים.

ההתקוממות ותחילת הקרב.

השבטים המתנדבים והשבטים המשתמטים.

המשך תאור הקרב, וישועת ה'.

קללת מרוז, לעומת ברכה ושבח ליעל.

תקוה ואכזבה בארמון סיסרא.

סיום - בקשה לעתיד.

ב. לפניך רשימת פסוקים ופירושים. כתבי ליד כל פירוש את הפסוק המתאים.
הפסוקים:

"חָדְלוּ פְּרֹזֶן בְּיִשְׂרָאֵל" (ז)

"יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אֲזַ לַחַם שְׁעָרִים" (ח)

"רִכְבֵּי אֶתְנֹת צְחֹרוֹת... וְהִלְכִי עַל דֶּרֶךְ שִׁיחוֹ" (י)

"מִנִּי אַפְרַיִם שְׂרָשָׁם בַּעֲמֶלֶק אַחֲרֶיהָ בְּנִימִין בַּעֲמֶמְיָה" (יד)

"מִנִּי מְכִיר יָרְדוּ מַחֲקָקִים וּמִזְבוֹלָן מְשָׁכִים בְּשַׁבַּט סִפְר" (יד)

"בַּפְּלָגוֹת רְאוּבֵן גְּדָלִים חֲקִיקֵ-לֵב" (טו)

"לָמָּה יִשְׁבֶּת בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים" (טז)

"וְדָן לָמָּה יָגוּר אַנְיֹת" (יז) "אֲשֶׁר יָשַׁב לְחוּף יַמִּים וְעַל מַפְרָצָיו יִשְׁכֹּן" (יז)

הפרושים:

1. כיון שבני ישראל הלכו אחרי אלהים אחרים - באה המלחמה בשער.

הפסוק:

2. מאימת האויב נמלטו התושבים שבערי הפרזות לערים מבוצרות.

הפסוק:

3. פניה לנוסעים בדרכים, לספר ולפרסם את הנס הגדול

הפסוק:

4. מדוע ברכת באוניות מפחד האויב?

הפסוק:

5. קשה לליבי להבין מדוע לא באו בני ראובן למלחמה.

הפסוק:

6. למה ישבת עם צאנך?

הפסוק:

7. אפרים ובנימין (שנלחמו עם עמלק) באו עם גדודיהם להלחם בכנענים.

הפסוק:

8. משבטי מנשה, זבולון ויששכר יצאו השרים וכל העם למלחמה.

הפסוק:

9. שבת זה יושב ליד הים, ועריו פרוצים מבלי חומה, לכן נשאר בעריו כדי לשמור עליהם, ולא יכל לצאת למלחמה.

הפסוק:

תני דוגמא לכל קישוט.

ג. בשירה מופיעים

1. מלה מנחה – למשל בפס' יט-כ המלה החוזרת היא _____

דוגמא נוספת: בפסוק _____ המלה המנחה היא _____

2. ביטויים חוזרים / נרדפים – למשל "שָׁמְעוּ מַלְכִים" / "הָאֲזִינוּ רוֹזְנִים" (פס' ג).

דוגמא נוספת – _____

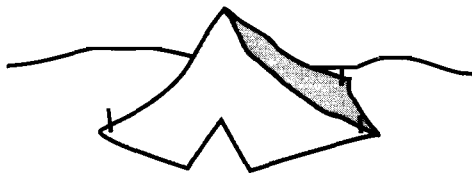
3. צלילים חוזרים במילים סמוכות – למשל בפסוק י"ד:

"מְנֵי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בְּעַמְלֵק, אַחֲרָיִךְ בְּנִימִין בְּעַמְמִיד מְנֵי מְכִיר יִרְדּוּ מְחַקְקִים..."

דוגמא נוספת בפסוק טז: (העתיקי את הפסוק והדגישי את הצליל החוזר)

4. צורה חיצונית – אריח על גבי לבנה.

ד. בשירה מופיעות שלוש נשים, מי הן?

_____ – "אִם בְּיִשְׂרָאֵל"

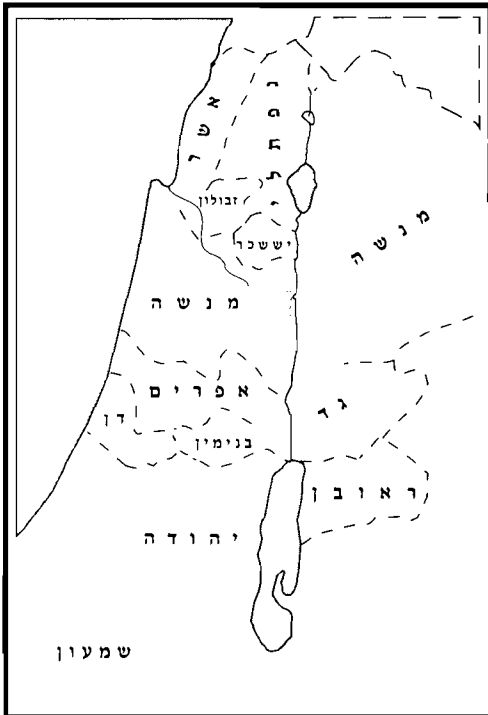
_____ – "מְנַשִּׁים בְּאֵהָל תְּבָרֵךְ"

_____ – "בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיבֵב"

ה. עייני בפסוקים יד-יח, השלימי את שמות השבטים החסרים:

השבטים המתנדבים	השבטים שלא באו למלחמה
_____ .1	_____ .1
_____ .2	_____ .2
_____ .3	_____ .3
_____ .4	4. יושבי מרוז (כג) – עיר גדולה הסמוכה למקום המלחמה.
_____ .5	
_____ .6	

ספר שופטים

1. סמני במפה בעיגול את האזור בו הייתה המלחמה.
(תוכלי להעזר במפה בעמ' 10)

2. אלו שני שבטים מצויינים לשבח במיוחד על מסירות נפשם במלחמה? (יח)
צבעי אותם במפה בצבע כחול.

3. אלו שני שבטים מגנה דבורה במפורש על שלא באו לעזרת אחיהם?
צבעי אותם במפה בצבע אדום.

2. עתה סגרי את התנ"ך, ונסי להשלים לבד את הפסוקים מן השירה!

"שִׁמְעוּ מַלְכִים _____ אֲנֹכִי לֵה' _____
 בִּימֵי יַעַל חֲדָלוּ _____ וְהִלְכִי נְתִיבוֹת יִלְכוּ _____
 עַד שֶׁקִּמְתִי דְבוֹרָה _____
 עוֹרֵי עוֹרֵי דְבוֹרָה _____
 מְנֵי אֶפְרַיִם שָׂרֵשׁם בְּעַמְלֶק _____
 בְּפִלְגוֹת רְאוּבֵן גְּדִלִים חֲקָקִי לֵב, לָמָּה _____?
 זָבְלוֹן עִם _____ וְנִפְתְּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה...
 תִּבְרַךְ מְנַשִּׁים _____ אִשֶּׁת _____ מְנַשִּׁים _____
 מִיָּם שָׂאֵל _____ בְּסִפְלֵי אֲדִירִים הַקְּרִיבָה חֲמָאָה...
 בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיבֵב _____ מְדוּעַ בִּשְׁשׁ _____
 כֵּן יֵאבְדוּ כָל אוֹיְבֵיךָ ה' וְאֹהֲבָיו _____"

שירת דבורה נקבעה כהפטרה לשבת פרשת בשלח
שהיא "שבת שירה".

שאלות חזרה לפרקים א - ה

א. בפרקים אלו למדנו על השופטים הראשונים:

עתניאל בן קנז - משבט _____ .

אהוד בן גרא - משבט _____ .

שמגר בן ענת

דבורה - יושבת בין _____ ובין _____ .

ברק בן אבינעם - משבט _____ מן העיר _____ .

לפי פרטים אלו, השלימי במפת "השופטים ומקומותיהם" את שמות השופטים במשבצות המתאימות.
(עמ' 20)

ב. עמוד 19 עוסק ביחסים בין שבטי ישראל לאורך ספר שופטים. פתחי שם והשלימי את המילים

החסרות בענין דבורה.

ג. לפניך חידון **אב** כל תשובה מתחילה באות הכתובה בסוף השורה.

"בַּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבֵב".

דבורה קראה לו להצטרף למלחמה בכנעני, והוא מקדש נפתלי.

משם עלה מלאך ה' להוכיח את ישראל בבכים. (פרק ב)

"אשת לפידות", "אם בישראל".

שם נאספו ישראל והתכווננו לקרב עם מלך הכנעני. (פרק ד)

המלה הראשונה בפרק ה'.

"עם חרף נִפְשׁוּ לְמוֹת".

שם ישב יבין מלך כנען. (פרק ד)

השבט הראשון שנלחם בכנעני אחרי מות יהושע. (פרק א)

ב
א
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ

לכ מ ס ע פ ק ש ת

מלך ארם נהריים. (פרק ג)

שמה הקדום של העיר בית־אל. (פרק א')

אותם מקללת דבורה בשירתה "ארו אָרוֹר יִשְׁבִּיָּה".

הקב"ה השאיר חלק מעמי כנען "לְמַעַן _____ בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל".

(פרק ג)

"כִּי בַיַּד אִשָּׁה יִמְכַר ה' אֶת _____", שר הצבא של יבין.

השופט הראשון.

"וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוּד חֶרֶב וְלָהּ שְׁנַיִם _____ גָּמַד". (פרק ג)

"שָׁלַל _____ לְסִיסְרָא שָׁלַל _____ רָקְמָה".

יחסי שלום שררו בינם, ובין יבין מלך חצור. (פרק ד)

"לָמָּה יִשְׁבֹּת בֵּין הַמְּשֻׁפְתִּים?".

הושיע את ישראל מיד פלשתים במלמד הבקר. (פרק ג)

"וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת ה' _____ בֵּין הַרְמָה וּבֵין בֵּית־אֵל".

שבטי ישראל בספר שופטים

דבורה מגנה תופעה הקשורה
בערבות ההדדית בין השבטים:

חלק מן השבטים יצאו למלחמה בכנענים ואלו שבטי
לא באו לעזרת אחיהם.

לגדעון היו שני עימותים עם בני שבטים אחרים:

בני שבט , טענו ש , וגדעון מפיסם בלשון רכה.
בני שבט לא סייעו ללוחמים, וגדעון הענישם בחומרה.

ארום המור הלשור ביחסים שבין השבטים התרחש בימי יפתח:
בני שבט , באו בטענה כלפי יפתח:

מדוע אחים זה התפתחה מלחמת אחים קשה בין שבט
לשבט

בני ישראל לא הוסיפו את , לעבודה זרה.
שבטי ישראל לא סייעו לשבט , שעשה לו , בכיבוש נחלתו.

האחד ששמעו ישראל על
מעשה פלגש בנביאיהם
נאספו
כאיש אחד
לדב

2. **בני בנימין לא רצו
לחטור את החוטאים,
ושבטי ישראל יוצאים
ל**
קשה נגד שבט בנימין.

3. שבטי ישראל דואגים
להמשכיותו של שבט
בנימין שכמעט ונכחד
במלחמה.

דבורה
גדעון
יפתח
פלגש
בנביאיהם

איזה פסוק מתאים למצב המתואר בתרשים?

פרק ו - פסוקים א-כד - התגלות המלאך לגדעון

לאחר הנצחון הגדול על הכנענים, חזרו ימי השקט לארץ למשך שנים ארוכות. בני ישראל השתחררו מעול עמי כנען, אך מבחינה רוחנית, טרם השתחרר העם מהשפעת הכנענים, והם ממשיכים לעבוד עבודה זרה. הפעם מסרם ה' ביד מדין, וביד שבטים נודדים מעמלק ובני-קדם. הם אינם כובשים שטחים, אלא שודדים את היבול והבהמות. בני-ישראל ניסו להחביא את היבול במקומות מסתור במערות ובמנהרות, אך ללא הועיל-

וידל ישראל מאד מפני מדין
ויזעקו בני ישראל אל ה' (ו.1).

א. 1. היכן נתגלה מלאך ה' אל גדעון?

2. באיזו ברכה פנה המלאך לגדעון?

3. בדרך כלל על פניית ברכה - עונים בברכה, אך גדעון עונה בשאלה:

"בִּי אֲדֹנָי, וַיֵּשׁ ה' עִמָּנוּ, וְלָמָּה
וְאֵיךְ כָּל נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר
מִמְצָרִים הָעָלָנוּ ה'?! וְעַתָּה
אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא
וַיִּתְּנֵנוּ בְּכַף מִדִּין."

רש"י: פסח היה. אמר לו (גדעון למלאך): אמש הקרני אבא את ההלל ושמעתיו שאמר, "בצאת ישראל ממצרים - ועתה נטשנו ה'. אם צדיקים היו אבותינו - יעשה לנו בזכותם. ואם רשעים היו - כשם שעשה להם נפלאותיו חיים, כן יעשה לנו.

4. מה השיב המלאך לשאלות גדעון? צטטי:

...מיד נגלה עליו המלאך שנאמר "ויבא אליו מלאך ה' ויאמר...
לך בכחך זה" בכח הזכות שלמדת על בני.

(תנחומא פרשת שופטים)

ב. גדעון חושש שהוא אינו מתאים לשליחות והעם לא ישמע לדבריו, מדוע חשש?

ג. גדעון אינו בטוח כי המלאך דיבר עמו בשם ה', ולכן הוא מבקש אות מהמלאך. איזה אות עשה המלאך בסעודת המצות שהכין גדעון? (פסוק כא).

ד. 1. מה עשה גדעון במקום בו נגלה אליו המלאך?

2. כיצד נקרא המזבח?

בתשבץ – כל התשובות לפי הכתיב בתנ"ך.

(1 מפני מדין, עשו להם בני ישראל את המנהרות

אשר ב _____ .

(2 מילה שמשמעותה עוז וחוזק (פס' ב).

(3 שבטו של גדעון

(4 "לך ב _____ זה והושעת את ישראל".

(5 שם גדעון חבט חטים.

(6 האויבים עלו על ישראל "כ _____ לרב"

(7 אביו של גדעון.

(8 אותו שפך גדעון על הסלע.

(9 מלאך ה' הגיע לעפרה וישב תחת ה _____ .

(10 בחג זה התגלה מלאך ה' לגדעון.

(11 ה' שלחו כדי להוכיח את בני ישראל (פס' ח).

(12 מילה שמשמעותה: נעשו דלים ועניים.

1					♣	♣	♣
2	♣	♣					♣
3					♣	♣	♣
4	♣	♣	♣				♣
5	♣	♣			♣	♣	♣
6	♣	♣					♣
7	♣					♣	♣
8	♣	♣				♣	♣
9	♣	♣	♣				♣
10	♣	♣	♣				♣
11	♣	♣					♣
12	♣	♣	♣				

מה קיבלת בטור המודגש?

מי אמר למי?

פסוק זה קשור בתקנה שהתקינו חכמים שבאותו הדור, כיון שישראל עבדו עבודה זרה, ושכחו את שמו של הקב"ה. עייני במשנה, באיזו תקנה מדובר?

והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם (בשמו של הקב"ה), שנאמר: "והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים: ה' עמכם... (רות ד). ואומר: "ה' עמך גבור החיל" (שופטים ו). (ברכות נד)

פרק ו - פסוקים כה-סוף

גדעון הורס את מזבח הבעל ומתכוון למלחמה עם מדין

השליחות הראשונה של גדעון

כאשר ירד הלילה, מתגלה מלאך ה' אל גדעון, ומצוה אותו על שליחותו הראשונה. השלימי מן הפסוקים:

א. 1. וְהִרְסָתָּ 3. וּבִנִּיתָ

2. וְאֵת הָאֲשֵׁרָה 4. וְלִקְחָתָּ

(אילן לעבודה-זרה) וְהֶעֱלִיתָ

בהוראת שעה, גדעון מצטווה לעשות מעשים אלו כדי להוכיח לבני עירו את אפסות האלילים, ולחזק את אמונתם בה'.

ב. למחרת הריסת המזבח ביד גדעון, הופיע בעיתון המקומי "עופרבעל" הידיעה הבאה: (השלימי את המלים החסרות)

מעשה חמור ונורא

בחצר יואש אשר בעפרה

מאת כתבנו י. בן כנען

אמש נעשה מעשה חמור ביותר על-ידי גדעון בנו של יואש. מתברר כי בלילה, יצא גדעון עם _____ מאנשיו, והרס את מזבח הבעל.

במקומו בנה מזבח לה' והקריב עליו פר לקרבן.

(פר זה פוטם במשך 7 שנים בידי יואש אביו כדי להקריבו לבעל!)

אנשי המקום נדהמו מן המעשה הנועז, והם רואים בו פגיעה קשה במעמדו של הבעל. הם דורשים להעניש את גדעון (כיצד?) _____

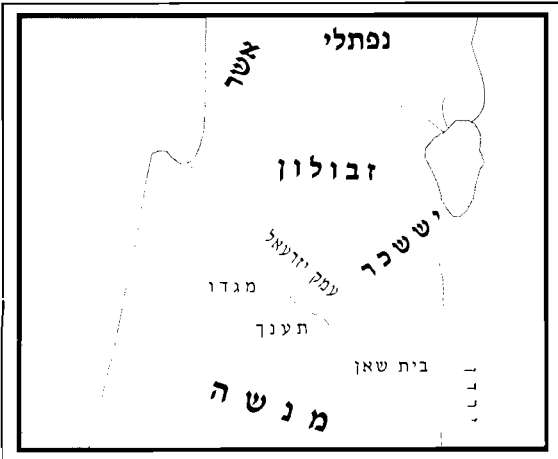
האדם היחידי שמגונן על גדעון הוא _____, הטוען שהבעל יכול לדאוג לכבודו בעצמו. הוא מציע להמתין עד _____

ולבדוק אם יש ממש בבעל, ואם אכן יפגע בגדעון וינקום בו.

נראה כי מעתה, יכונה גדעון בפי כל _____ כיון ש _____

פסוקים לג-סוף – ההכנות למלחמה עם המדיינים

בני מדין, עמלק וקדם מתאספים להילחם בישראל. גדעון מתלבט כיצד להלחם במדיינים? האם לבצע פעולת יחיד בעורמה – כאהוד בן גרא, או שמא לצאת למלחמה גלויה בעזרת שבטים נוספים, כפי שעשו דבורה וברק.

א. סמני במפה, היכן התאספו האויבים.

ב. מי היו השבטים המתנדבים?

1. אביעזר (משפחתו של גדעון)
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

ג. מדוע שבטים אלו התגייסו ראשונים? (עיני במפה)

גדעון עדיין אינו בטוח שאֵלה הם הראויים להושיע את ישראל, ושזוהי אכן הדרך הנכונה שבה ימלא את שליחותו. כדי לדעת מהו רצון ה', מבקש גדעון אות מהקב"ה.

ד. עייני בפסוקים לז-לח והתאימי בין המילים והפירושים המתאימים:

The diagram consists of several ovals containing words and symbols. The words are: "צמר גזוז מן הכבשים", "יבש", "נזל, נשפך", "וימץ", "סחט", "גזה", "ויזר", and "חורב". Below the words are symbols representing pots or vessels, some of which contain the words "גזה", "ויזר", and "חורב".

ה. באות הראשון שביקש גדעון מה' יש שני חלקים. מה הם?

ו. בפסוק ל"ח מצויין כי התקיים רק חלק אחד מהאות. איזה חלק התקיים?

ז. גדעון מבקש אות נוסף, וגם בו שני חלקים. מה הם?

ח. האם התקיימו שני החלקים? הוכיחי על פי פסוק מ'.

פרק ז - המלחמה עם מדין

לאחר שגדעון היה בטוח בדרכו, הוא ריכז 32,000 איש לוחמים, בעין חרוד. והנה בא אליו דבר ה':

וַיֹּאמֶר ה' אֶל גְּדֵעוֹן: רַב הָעָם אֲשֶׁר אִתְּךָ...
פֶּן יִתְפָּאֵר עָלַי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, יָדֵי הוֹשִׁיעָה לִּי. (ז, ב)

מלחמה זו צריכה להוכיח לישראל, לדור שהיו בו עובדי עבודה-זרה מרובים, שה' הוא הנלחם להם. נצחונם לא יבוא על-ידי גבורת הלוחמים, אלא רק בתשועת ה'.

סמני בעיגול את התשובה הנכונה:

א. הקב"ה מצוה את גדעון להקטין את מספר הלוחמים, מה עשה גדעון?

1. גדעון אמר לכל האנשים שהגיעו ביום האחרון - לשוב לביתם.
2. גדעון הכריז באוזני העם כי מי שירא מן הקרב - יעזוב את המחנה.
3. גדעון ביקש שישארו רק אנשים מנוסים וגבורים, והשאר ישובו.

ב. לאחר המיון הראשוני, עזבו את המחנה _____ לוחמים.
עם גדעון נשארו _____ לוחמים.

ג. מה היה השלב השני בבחירת הלוחמים, ליד המים?

1. כל מי ששתה - שב לביתו. מי שלא שתה מן המים - נשאר עם גדעון.
2. מי שנשאר עומד והעלה מים אל פיו בידיו חזר לביתו. אנשים שכרעו על ברכיהם לשתות מתוך ידיהם - נשארו.
3. הלוחמים, שהעלו מים אל פיהם בידיהם או בלשונם - נשארו. אנשים שכרעו על ברכיהם לשתות מתוך ידיהם - שבו לביתם.

מדוע בחר גדעון בדרך זו?
רש"י: שכך הם למודים לכרוע לפני עבודת-גילולים.

ד. כמה לוחמים מישראל נותרו עתה? _____

כמה לוחמים היו במחנה מדין? (פס' יב) _____

ה. גדעון ונערו יורדים למחנה מדין בצו ה' (ציווי מיוחד זה נבע בגלל חוסר בטחונו של גדעון בזכויותיו). מה החלום ששמעו במחנה מדין ומה היה פתרונו?

1. לחם שעורים הפך את אוהל המדיינים, וכך גדעון יתגבר על מחנה מדין.
2. האוהל הפיל את לחם השעורים, וכך ינוצח גדעון.
3. הלחם הפך לאוהל, וכך גדעון ישמיד את המדיינים.

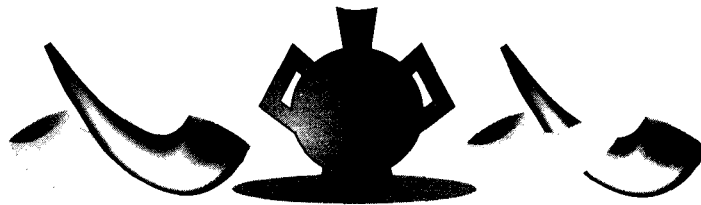
ו. גדעון מתכוון לצאת למלחמה, מה היה ציודם של לוחמי ישראל?

1. שופרות, כדים, לפידים, חרבות.
2. שופרות, ספר-תורה, כדים, לפידים.
3. שופרות, כדים, לפידים.

ז. כיצד ניצחו ישראל?

1. גדעון חילק את הלוחמים לשלש קבוצות, שהפתיעו את המדיינים בעלות השחר.
2. בשעת לילה יצאו שלש קבוצות של לוחמים, והיכו במדיינים, עד שמתו כולם בגבעת המורה.
3. בעת חילופי המשמרות הפתיעו גדעון ואנשיו את המדיינים, בתקיעת השופר, בלפידים, ובניפוץ הכדים. המדיינים נבהלו, הכו זה בזה ונסו לכיוון מעבר הירדן.

גדעון רודף אחרי לוחמי מדיין הנסים אל מעבר לירדן, בני אפריים מתגייסים לחסום את דרכם של הבורחים, ולוכדים את עורב וזאב שרי מדין.

ח. מי אמר למי?

1. "בשֵׁלֶשׁ מְאוֹת הָאִישׁ הַמְּלַקְקִים אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם".
2. "הִנֵּה חֲלוֹם חֲלַמְתִּי...".
3. "קוֹמוּ כִּי נָתַן ה' בְּיַדְכֶם אֶת מַחְנֵה מְדִיָּן".
4. "מִמְּנֵי תִרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ".

ט. מי אני?

1. נערו של גדעון.
2. התהפכתי במחנה מדין.
3. גם אני התהפכתי ונפלתי.
4. התנפצתי תוך כדי תקיעת שופר.
5. חסמנו את מעברות הירדן.

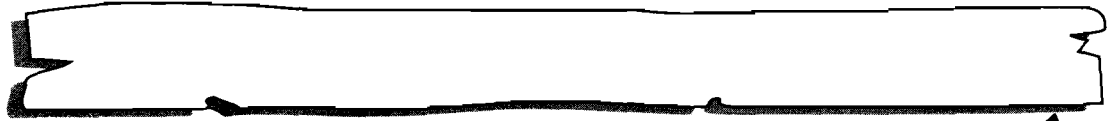
פרק ח – פסוקים א-כא

המרדף אחרי המדיינים בעבר הירדן המזרחי

הקרב עם המדיינים ושותפיהם – תם. לאחר שבני אפרים חסמו את דרכם של הבורחים, ולכדו את שרי מדין, עורב וזאב, לא נשארו עוד מדיינים בצד המערבי של ארץ-ישראל. גדעון יוצא עתה לרדוף אחרי המדיינים שנסו לאוהליהם בעבר הירדן המזרחי.

א. בני אפרים באים אל גדעון בטענה קשה. מהי?

2. מה ענה להם גדעון? צטטי והסבירי.

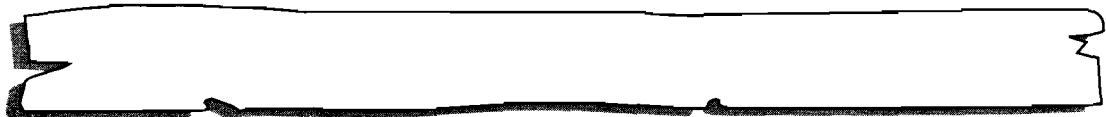

"עוללות" = ענבים בודדים הנלקטים לאחר הבציר.

בתשובתו, מגלה גדעון את גדולתו ואת חכמת הנהגתו. אף-על-פי שלא השיב על עיקר טענתם, למה לא הוזעקו בראשונה, הצליח לפייסם בכך שמיעט בכבודו, וייחס להם את תפארת הנצחון.

ב. צטטי את תגובת אנשי אפרים לדברי גדעון.

אנשי סוכות ופנואל מסרבים לבקשת גדעון

גדעון ולוחמיו ממשיכים לרדוף אחרי המדיינים כדי שלא ישובו לפגוע בישראל ובשבטי עבר הירדן המזרחי.

ג. 1. סמני במפה את מחנה מדין. (פס' י).

2. בדרכו למחנה מדין, עובר גדעון בסוכות (עיר בנחלת שבט גד) ובפנואל – סמני אותם במפה.

ספר שופטים

ד. מה ביקש גדעון מאנשי סוכות?

ב"מועצת הזקנים" בסוכות, ישנם חילוקי דעות כיצד יש להתייחס לבקשת גדעון. אמנם גם הם סבלו מידם הקשה של המדיינים, אך לא כולם האמינו בכוחו של המנהיג הצעיר לבית אביעזר, שקם בין לילה – לנצח את האויב. אנשים רבים בעיר פוחדים מנקמתם של המדיינים.

ה. כתבי מספר נימוקים התומכים בבקשת גדעון, ונימוקים נגד ההיענות לבקשתו.

א. מה ענו שרי סוכות לגדעון?

ב. כיצד הגיב גדעון על דבריהם?

ג. מה ענה גדעון לאנשי פנואל לאחר שענו לו תשובה דומה?

ד. מדוע לדעתך לא העניש את אנשי סוכות ופנואל מיד?

המרדף אחרי זבח וצלמונע

ז. מאלו שני ביטויים בפסוקים יא-יג, נלמד כי המדיינים הופתעו מהתקפת גדעון ואנשיו?

א. _____
ב. _____

ח. א. גדעון שב מן המלחמה ומעניש את שרי סוכות, כמה שרים היו בעיר?

ב. מה עשה לאנשי פנואל? (האנשים שהרג גדעון ניסו להילחם בו כדי להגן על המגדל).

גדעון לוכד את זבח וצלמונע, מתוך תשובתם נודע לו כי האנשים שנהרגו בהר תבור היו אחיו, והוא הורג את שרי מדין.

ט. מדוע לדעתך פייס גדעון בלשון רכה את בני שבט אפריים ולעומת זאת נהג בחומרה עם אנשי סוכות ופנואל?

פרק ח - פסוקים כב-סוף

הצעת המלוכה לגדעון, ה"מוקש"

א. 1. מה הציעו "איש ישראל" לגדעון?

2. מדוע הציעו לו הצעה זו?

3. מה ענה גדעון לבקשתם? צטט.

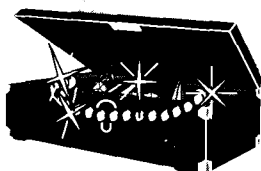

"המוקש"

ב. 1. עייני בפסוקים כד-כח, מה ביקש גדעון מן העם?

2. מה עשה גדעון בשלל שאסף מן העם?

רד"ק: ועשאו כמיין חגורה או מלבוש זהב, והציג אותו בעירו, שיהיה לזכרון התשועה הגדולה. והוא עשה אותו לטובה. ואחרי מותו זנו בני-ישראל אחריו ועשו אותו אלוה.

3. עייני בפסוק כז, כיצד מכונה שם האפוד?

ג. 1. כמה שנים שקטה הארץ בימי גדעון?

2. מה ארע לאחר מותו?

ד. מאיזה שבט היה גדעון? (רמז - פרק ו')

באיזו עיר ישב? (פרק ו')

לפי פרטים אלו השלימי במפת "השופטים ומקומותיהם" (עמ' 20) את מקומו של גדעון.

ה. שני עימותים היו לגדעון עם בני שבטים אחרים. פתחי בעמ' 19 והשלימי את המילים החסרות בענין גדעון.

לדמותו של גדעון

א. התאימי בין המשפטים בטור א' והפסוקים המתאימים בטור ב'.

1. כשנגלה המלאך לגדעון וביקשו להושיע את ישראל, גדעון סבר שאין הוא מתאים וראוי לתפקיד.
2. גדעון הרס את מזבח הבעל בו האמינו רוב תושבי עפרה, והוביל את העם לאמונה בה'.
3. גדעון אהב את עמו ולימד עליו זכות.
4. גדעון יצא בראש הלוחמים והושיע את העם מיד מדין.
5. גדעון מיעט בערך מעשיו כדי למנוע ריב אחים.
6. גדעון דאג לאחדות העם ולערבות ההדדית בין השבטים.

"הנה אלפי הדל במנשה ואנכי הצעיר בבית אבי"

"ויתקעו בשופרות וישברו הכדים ויחזקו ביד שמאלם בלפידים"

"ויקרא לו ביום ההוא ירבעל לאמר ירב בו הבעל כי נתץ את מזבחו"

"ואיה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו לאמר הלא ממצרים העלנו ה' ועתה נטשנו ה' ויתננו בכף מדין"

"ויקח את זקני העיר ואת קוצי המדבר ואת הברקנים יודע בהם את אנשי סוכות"

"הלא טוב עוללות אפרים מבציר אביעזר"

ב. השלימי את התשובות בגלגל לפי פרקים ו-ח. כל תשובה מתחילה באות בה הסתיימה התשובה הקודמת.

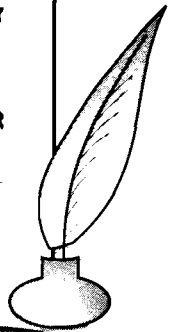

פרק ט - אבימלך

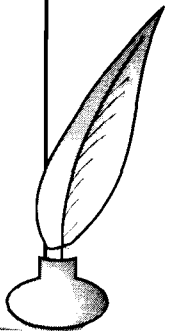
- א. מי היה אבימלך והיכן נולד? (פרק ח' פס' לא)
- ב. לפניך "דפים מיומנו של יהוקים", אחד מעבדי אבימלך. השלימי את הפרטים החסרים ביומן.

...אבימלך, אדוני, תמיד שאף לשלוט ולמלוך, והנה החליט לפעול בעורמה להגשמת מטרתו. הוא פנה לאחי אימו שישבו ב _____, (הם היו משרידי החוים הכנענים), והציע להם לבחור בו למִשְׁרֵת מושל העיר. אבימלך הסביר כי כיון שאמו משכם, עדיף שהוא ימלוך עליהם, ולא _____ שבודאי ירצו גם הם לקחת את השלטון. (אני מוכרח להודות כי מעולם לא שמעתי מאף אחד מהם, כי ברצונו להיות מושל ומלך...). בדברי חנופה והוצאת דיבה על אחיו, קנה אבימלך את ליבם של בעלי שכם, והם הפקידו בידי _____ בכסף זה שכר אבימלך _____ אנשים. אלה עזרו לו לעשות מעשה אכזרי ואלים, שאני אישית סולד ממנו מאוד, הם מלבד בן קטן שנחבא ושמו _____ בעלי שכם כלל לא התקוממו ולא גינו את מעשהו של אבימלך, _____

אלא

אבימלך הוא עתה מושל שכם, אך אותו בן קטן של גדעון, שהצליח להתחבא בשעת הטבח, יוצא ממחבואו ומשמיע את קולו. יותם עלה ל _____ הסמוך לשכם, ומשם נשא משל, לכל בעלי שכם. במשל מופיעים שלושה עצים שנשתבחה בהם ארץ-ישראל, והם _____ כולם נתבקשו למלוך על העצים וסרבו, כיון שחששו שהמלוכה תפגע ב _____ רק שיח קוצני אחד והוא _____ שאין בו תועלת בפרי או בצל, אך עלול להיות מסוכן מאוד בעת שריפה, והסכים למלוך על העצים. האטד איים עליהם כי אם ימרדו בו _____ הנמשל לדעתי די ברור, ואפילו משכנע: העצים במשל, רומזים ל _____, העצים המשובחים שסרבו למלוך הינם _____, והאטד הינו _____ יותם מוכיח את בעלי שכם על כך שבחרו באדם מושחת ושפל כאבימלך, למלוך עליהם. ועוד מדגיש יותם את כפיות הטובה כלפי גדעון, גדעון הושיע את העם מיד _____, ואילו בעלי שכם סייעו בידי אבימלך לרצוח את _____ לאחר שסיים את דבריו, יותם _____

...אבימלך הרחיב את תחום ממשלתו עד למרכז הארץ, והוא שולט אף על בני ישראל היושבים שם. עתה מלאו _____ שנים לשלטונו. אני מבחין בשינוי ביחסם של בעלי שכם אליו. נראה שרוח רעה עברה ביניהם והם החלו מואסים בשלטונו...

...ומתברר שאכן כך המצב. אנשים משכם אורבים בהרים, וכשעוברת שיירה

של גובי מיסים או שיירה של אנשי אבימלך בדרך, הם _____ .
בראש הבוגדים עומד אדם בשם _____ . בנוסף למעשים אלו נודע לאדוני אבימלך כי בעת החג לאליל "בעל ברית" אנשי שכם שתו אכלו וגם _____ . געל בן עבד אף קרא

למרד גלוי באבימלך ובצבאו!

למזלנו, שר העיר ושמו _____ הוא פקיד נאמן לאבימלך, הוא מיהר לשלוח שליחים לאדוניו ולהזהירו כי _____

וכן יעץ לאבימלך _____
כן יקדימו ויפתיעו את אנשי שכם המתכוננים לסגור את העיר בפני אבימלך.

אבימלך שמע לדבריו, והביא את צבאו אל ההרים.

והנה כאשר געל בן עבד, ראש המורדים עמד בפתח העיר, הוא חשד כי _____ , זבול ידידו הרגיעו באמרו לו _____ . רק כשכל

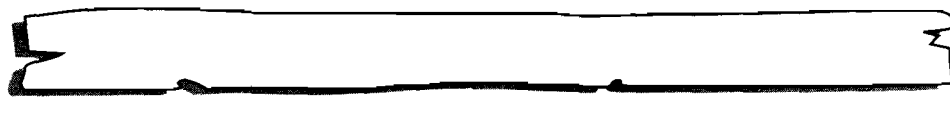
אנשינו היו מוכנים לקרב, קרא לו זבול בלעג לצאת להילחם במלך בו מרד! הקרב החל, אבימלך רדף אחר מתנגדיו והפיל בהם חללים רבים וזבול גירש את _____ משכם. אך אבימלך רצה לנקום בכל בעלי שכם ששיתפו פעולה עם געל, הוא חזר לעירו ארומה, וחיכה לשעת כושר כדי לסיים את הנצחון.

ההזדמנות לה חיכה אבימלך הגיעה כבר למחרת כאשר אנשי העיר עזבו את עירם המבוצרת, ויצאו לעבודתם ב _____ . אבימלך תקף שנית

את שכם, ונחל ניצחון, כדי להדגיש את ניצחונו הוא _____
העיר אמנם נכבשה, אבל מתברר שהמאבק עוד לא תם, בעלי

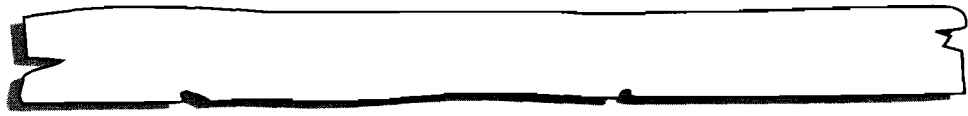
שכם נקבצו אל _____ , אך אבימלך הוא מנהיג ערמומי ועקשן. הוא _____ וכך מתו כל האנשים שהיו במגדל.

איני יכול שלא להיזכר בדברי יותם ובקללתו (פס' טו):

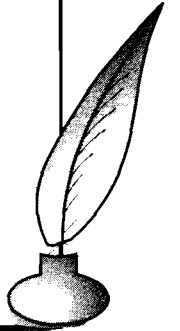

אני מגיע לדף האחרון ביומן, וליומו האחרון של אבימלך. אנשי העיר _____ ,
 ששיתפו פעולה עם בעלי שכם, נתקבצו אף הם למגדל העיר, אבימלך התכוון
 לפעול נגדם כפי שפעל נגד בעלי שכם, אך מעשה חכם ובר-מזל שעשתה _____
 שינה את כל התוכניות. אשה זו _____
 ופגעה באבימלך. אבימלך שגאוותו לא הניחה לו ליפול ביד אשה, ביקש מנערו
 וכך נסתיימו ימי חייו של אבימלך. _____
 פרשה זו מעוררת בי הרהורים רבים. אני נזכר באביו של אבימלך _____
 שסירב למלוך, ומה רב הניגוד בינו ובין בנו, שאהב את השלטון ולבסוף היה
 לו לרועץ. אבימלך נענש מידה כנגד מידה על רצח אחיו, הוא מת מיתה בזויה,
 ועמו נענשו ומתו שותפיו לפשע והם _____ כפי שניבא
 יותם.

שופט מוזר הוא היה. בניגוד לשופטים הקודמים שנבחרו לתפקיד על-ידי
 _____ , בחר הוא את עצמו להנהגה, השופטים הקודמים פעלו להחזיר את
 ישראל לדרך הטובה והישרה, ואלו הוא לא עשה כן. ובכל זאת, הוא הושיע
 את ישראל מיד אויביהם בעת ההיא, כפי שנכתב ונרמז בפרק י' פס' א:

עד כאן יומני, בכך מסתיים גם תפקידי, ואני חוזר לביתי ולנחלתי.

מי אמר למי?

- (א) "וְזָכַרְתֶּם כִּי עֲצַמְכֶם וּבְשַׂרְכֶם אָנִי" _____
 (ב) "הַלּוֹךְ הָלְכוּ הָעַצִּים לְמַשַּׁח עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ" _____
 (ג) "הַחֲדַלְתִּי אֶת תִּירוּשֵׁי הַמְּשַׁמַּח אֱלֹקִים וְאֲנָשִׁים, וְהִלַּכְתִּי לְנוּעַ עַל הָעַצִּים?" _____
 (ד) "מִי אֲבִימֶלֶךְ וּמִי שָׁכֶם כִּי נַעֲבֹדְנוּ?" _____
 (ה) "אֶת צֶל הַהָרִים אֶתָּה רָאָה כְּאֲנָשִׁים" _____
 (ו) "מָה רָאִיתָ עֲשִׂיתִי מִהֲרוּ עָשׂוּ כְּמוֹנִי" _____
 (ז) "שִׁלַּף חֲרָבָהּ וּמוֹתַתְנִי" _____

סמני במפת "השופטים ומקומותיהם" (עמ' 20) את אבימלך.

לסיכום פרקים א-ט

א. כל חידה רומזת לאחד השופטים. כתבי באיזה שופט מדובר.

הכנענים בצפון לחצו את העם,

אשה נביאה יצאה כנגדם.

האויב הוכנע, השעבוד הוסר,

וכל העם עמה שר.

השופט: _____

השופט הראשון משבט יהודה

כבש את קרית־ספר, ולכדה.

הפיץ תורה והלכה בעם,

הושיע את ישראל מיד מלך ארם.

השופט: _____

שבטים נודדים על ישראל עלו

תבואה ויבול מהם גזלו

מלאך ה' נגלה, אל הצעיר במשפחה

"לך בכוחך זה" והושע את עמך!

השופט: _____

בן איש ימיני הושיע את עמו,

והוא היה איטר יד ימינו.

בפעולת יחיד הדורשת אומץ וחכמה

הפתיע את האויב וניצח במלחמה.

השופט: _____

בן ירובעל, בשכם נולד

בדברי יותם נמשל לאטד

לא היסס לרצוח את בני משפחתו,

על־ידי אשה מצא את מותו.

השופט: _____

במלמד הבקר נעשתה הישועה

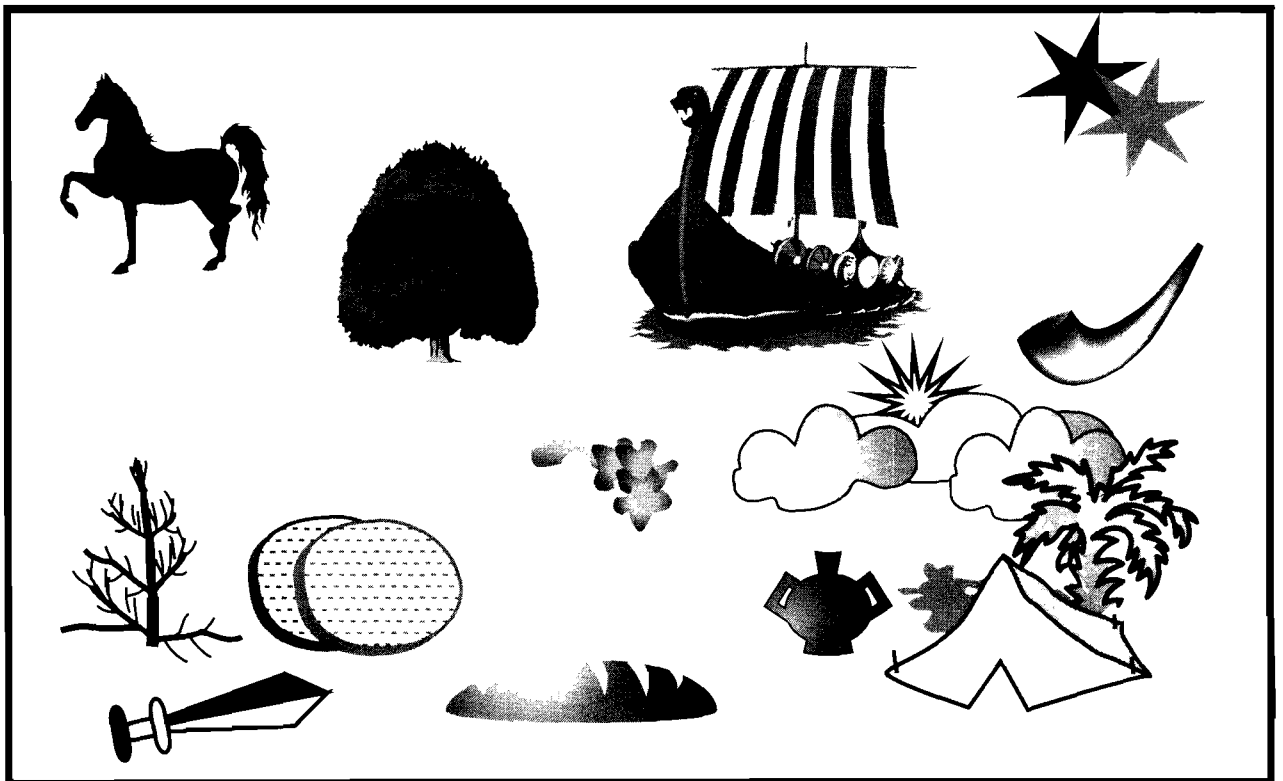
שש מאות איש הוכו במקל וברצועה.

השופט: _____

ב. השלימי את הפרטים החסרים בטבלה:

השופט	משבט	המשעבד	באיזה פרקים מסופר על השופט
עתניאל בן קנז			
אהוד בן גרא			
שמגר בן ענת			
דבורה (ברק)	נפתלי או אפרים		
גדעון			
אבימלך			

ג. במסגרת מופיעים פריטים שהוזכרו בפרקים ג-ט. כתבי לאיזה שופט החפץ קשור, וצטטי את הפסוק בו הופיע (תוכלי להעזר בטבלה הקודמת).

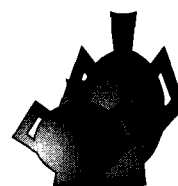
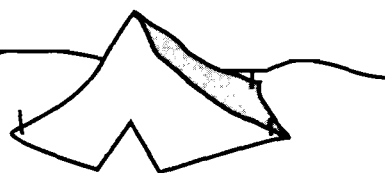

החפץ	השופט	הפסוק	החפץ	השופט	הפסוק

שאלות בקיאות לפרקים א-ט

מי אמר למי?

1. "מי יעלה לנו אל הכנעני?"
2. "כאשר עשיתי פן שלם לי אלקים"
3. "הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד"
4. "דבר סתר לי אליך המלך"
5. "כי ביד אשה ימכר ה' את סיסרא"
6. "סורה אדני, סורה אלי, אל תירא"
7. "למה ישבת בין המשפטים?"
8. "ה' עמך גבור החיל"
9. "ואיה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו?"
10. "לך בכחך זה והושעת את ישראל"
11. "הנה אלפי (משפחתי) הדל במנשה, ואנכי הצעיר בבית אבי"
12. "רב העם אשר אתך מתתי את מדין בידם פן יתפאר עלי ישראל לאמר ידי הושיעה לי"
13. "בשלוש מאות האיש המלקקים אושיע אתכם"
14. "והנה צליל לחם שעורים מתהפך במחנה מדין"
15. "הלא טוב עללות אפרים מבציר אביעזר"
16. "הכף זבח וצלמנע עתה בידך כי נתן לצבאן לחם?"
17. "ודשתי את בשרכם את קוצי המדבר ואת הברקנים"
18. "משל בנו גם אתה גם בנד גם בן בנד"
19. "ה' ימשל בכם"
20. "החדלתי את דשני אשר בי יכבדו אלקים ואנשים והלכתי לנוע (למלוך) על העצים?"
21. "ואם אין תצא אש מן האטד ותאכל את ארזי הלבנון"
22. "מי אבימלך ומי שכם כי נעבדנו?"
23. "את צל ההרים אתה ראה כאנשים"
24. "פן יאמרו לי אשה הרגתהו"

ספר שופטים

על מי נאמר?

1. "למען נסות בם את ישראל השומרים הם את דרך ה"
2. "איש אטר יד ימינו"
3. "אשה נביאה אשת לפידות... יושבת תחת תמר"
4. "עם חרף נפשו למות"
5. "כי לא באו לעזרת ה', לעזרת ה' בגבורים"
6. "תברך מנשים – אשת חבר הקיני"
7. "בעד החלון נשקפה ותיבב"
8. "ויקרא לו ה' שלום" (ו, כד)
9. "ויקרא לו ביום ההוא ירבעל לאמר ירב בו הבעל כי נתן את מזבחו"
10. "ויריבון אתו בחזקה"
11. "ויהי לגדעון ולביתו למוקש"

חידה

מיהו שהיה גם ימני וגם שמאלי?

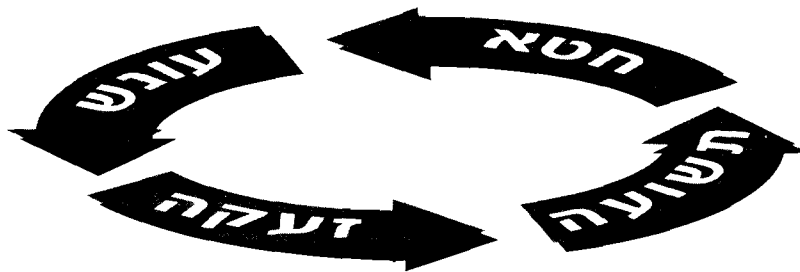
פרק י – בין גדעון ואבימלך, ליפתח

בתחילת פרק י' מסופר בקצרה על שני שופטים. שמואל, כותב הספר, הרחיב בסיפור מעשיהם של השופטים שיש במעשיהם לקח לדורות, וקיצר בסיפור קורותיהם של שופטים אחרים.

א. על אלו שני שופטים מסופר בפסוקים אלו?

1. משבט _____ ישב ב _____ .
2. נקבר ב _____ (בנחלת שבט מנשה).
3. סמני אותם במפת "השופטים ומקומותיהם". (עמ' 20)
4. על מי מעיד הכתוב כי היה עשיר ומכובד? _____

בפסוקים ו-טז שמואל חוזר ומדגיש את עיקר דבריהם של נביאי התקופה: **המאורעות המדיניים והצבאיים, אינם אלא גמול על מעשיהם של העם, השעבוד בידי עם זר הוא תוצאה של עבודת אלילים והליכה בדרכי העמים השכנים.**

ב. מי הם האויבים שלחצו את ישראל בתקופה זו? _____ (פס' ז')

ג. סמני את האויב המוזכר בפסוק ט', בעיגול אדום במפה. מלך עמון שעבד בתחילה את בני שבטי עבר-הירדן המזרחי, ואחר-כך התחזק, ולחץ גם את השבטים יהודה, בנימין ואפרים שבעבר הירדן המערבי.

ד. בני-ישראל רוצים לחזור בתשובה, מדוע ה' דוחה את משאלתם? (פסוקים יא-יד)

ה. לאחר דברי התוכחה חוזרים בני-ישראל בתשובה. מה ההבדל בין תשובתם בפסוק י' ותשובתם בפסוקים טו-טז?

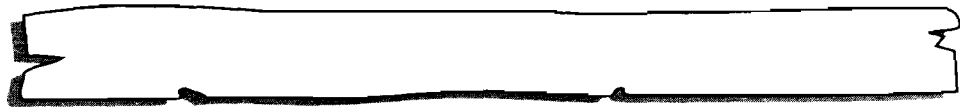
ו. בני עמון עולים למלחמה על ישראל. עמון חנו ב _____ . סמני זאת במפה בצבע אדום. בני ישראל חנו ב _____ . סמני זאת במפה בצבע כחול.

פרק יא – מלחמת יפתח בבני עמון; נדר יפתח

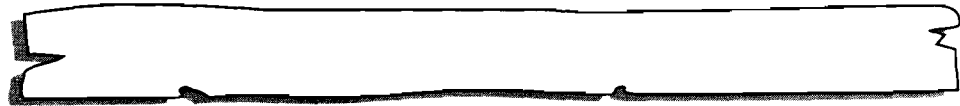
שרי וזקני גלעד מחפשים את האיש "אֲשֶׁר יִחַל לְהִלָּחֵם בְּבְנֵי עַמּוֹן" (י, יח).
 אך אין מתנדב לתפקיד זה, ואז הם נזכרים באדם אחד ושמו _____ .
 הוא היה בן לאשה אחרת, זר במשפחתו, והם גרשוהו מנחלתו. הוא התישב ב _____
 ופיקד על גדוד של אנשים _____ . קשה היה לשרי גלעד לפנות אליו. הם הרי שנאוהו
 ונהגו בו שלא כדין. אך ברירה אחרת לא היתה, זהו האדם היחיד שיעז לצאת נגד בני עמון.

שרי גלעד מציעים ליפתח, צטטי:

תשובת יפתח היתה:

יפתח אינו דוחה את ההצעה, אדם מישראל היכול לעזור לעמו בעת צרה – מחויב לעשות
 כן (למרות שזקני גלעד פגעו בכבודו בעבר, ואף עתה לא פייסוהו!).
 זקני גלעד משנים את הצעתם, צטטי:

הדגישי בצבע את התוספת בהצעה זו, לעומת ההצעה הקודמת.
 יפתח מקבל את ההצעה, ועוד לפני המלחמה הוא מתמנה לראש יושבי גלעד.

יפתח שולח אל מלך בני עמון

ב. גם מלך בני עמון מוכן
 לישב את הריב בדרכי שלום.
 אך בתנאי שישראל:

(מלך עמון טוען כי משה
 ובני ישראל לפני כניסתם לארץ,
 כבשו ממנו בכוח שטחים מארצו).

א. יפתח מנסה להימנע
 ממלחמה, הוא שולח
 שליחים אל מלך עמון
 ושואל:

ספר שופטים

ג. יפתח מעמיד את העובדות ההיסטוריות על דיוקן ואמיתותן. סמני בעיגול את העובדות ההיסטוריות הנכונות (פסוקים יד-כז):

1. בני־ישראל אכן נלחמו בבני עמון ומואב וכבשו חלקים מארצם, השטחים הללו שייכים לישראל בזכות ניצחונם.
2. בני־ישראל נצטוו בתורה שלא להילחם ולא לכבוש את ארצות מואב ועמון. ארץ זו ניתנה לבני לוט – וזו נחלתם. לכן כשביקשו בני־ישראל לעבור דרך ארצות אלו, ומלכיהם סרבו – סבבו את ארצם ולא התגרו בהם.
3. בני־ישראל ביקשו מסיחון לעבור בארצו, וכשזה סירב – סבבו גם את ארצו.
4. בני־ישראל ביקשו מסיחון לעבור בארצו, והוא בתגובה התקיף ונלחם עם ישראל.
5. במלחמה עם האמורי, ניצח סיחון את ישראל.
6. הקב"ה נתן את סיחון ביד ישראל, וכך נפלו ביד ישראל גם שטחים שסיחון כבש בעבר מעמון ומואב, ונכללים עתה בתחום ממלכת סיחון.
7. יפתח תמה, מדוע עתה נזכרים בני עמון לתבוע את "השטחים הכבושים" ולא עשו זאת לפני שלוש־מאות שנה?
"וְאַנְכִי לֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עָשָׂה אֵתִי רָעָה לְהִלָּחֵם בִּי!" (יא, כז).

ד. מהי תגובת מלך בני עמון לדברי יפתח?

טיעוניו של יפתח לא הועילו, ולאחר שעשה כל אשר ביכולתו להימנע ממלחמה, שרתה עליו רוח גבורה מלפני ה', שהיא המדרגה הראשונה בנבואה, והוא יוצא למלחמה בבני עמון.

נדרו של יפתח

ה. קודם צאתו למלחמה נודר יפתח נדר. מהו?

ו. כיצד לדעתך יכול היה יפתח לנדור מבלי לגרום לאסון?

מדברי חז"ל למדנו כי יפתח נדר "שלא כהוגן".

כך אתה מוצא ביפתח הגלעדי... בשעה שנלחם עם בני עמון. ונדר באותה שעה "וידר יפתח נדר... והיה היוצא... והיה לה' והעליתהו עולה" באותה שעה היה עליו כעס מן הקב"ה, אמר: אילו יצא מביתו כלב או חזיר, או גמל, היה מקריב אותו לפני! לכך זימן לו בתו... כדי שילמדו כל הנודרים, הלכות נדרים וקונמות, שלא לנהוג טעות בנדרים. (תנחומא בחוקותי ה')

ז. מי ניצח במלחמה?

ח. תני כותרת לפסוקים לד-מ:

פרשת בת־יפתח נשארת קשה ועלומה. יפתח טעה בחושבו שיש מקום להקריב את בתו, ואילו היה פונה לפנחס, גדול הדור, היה פנחס מעמידו על טעותו. חז"ל פירשו כי בת יפתח לא מתה, אך לא נישאה לאיש, אלא התבודדה, פרשה מדרכי העולם, ועסקה בעבודת ה'.

ספר שופטים

פרק יב – מלחמת אחים בין שבט מנשה ושבט אפרים

לאחר שניצח יפתח את בני עמון, יכלו ישראל לשבת במנוחה ובשלוה, אבל אנשים משבט אפרים, הרגישו כי נפגע כבודם, ובאו בטענות כלפי יפתח.

א.מה טענו כלפי יפתח?

2. במה איימו עליו?

3. לפני כ-100 שנה אירע ארוע דומה, מהו?

כיצד פתר השופט את הבעיה?

4. כיצד ענה יפתח לבני אפרים?

רובם של בני אפרים השתכנעו מדבריו הצודקים של יפתח. אך "פליטי אפרים" (הפחותים שבשבט), המשיכו לזלזל בכבוד יושבי גלעד (משבט מנשה), והמצב הידרדר והגיע עד למלחמת אחים. אנשי גלעד לוכדים את מעברות הירדן ומונעים מבני אפרים לעבור לצד השני ולרעות את צאנם, ובכך נשפך דם רב מבני שבט אפרים.

ב. 1. כיצד ידעו השומרים להבדיל בין יוצאי שבט אפרים, ליוצאי שבטים אחרים?

2. כמה אנשים מבני אפרים נהרגו במלחמה?

סמני במפת "השופטים ומקומותיהם" (עמ' 20) את מקומו של יפתח.

ארוע חמור הקשור ביחסים שבין השבטים התרחש בימי יפתח.

השלימי בדף 'שבטי ישראל' (עמ' 19) את המילים החסרות בימי יפתח.

ג. 1. מי היו שלושת השופטים לאחר יפתח? ישב ב _____

משבט _____

נקבר ב _____

2. סמני את השופטים במפת "השופטים ומקומותיהם".

3. את אחד השופטים, מזהים חז"ל עם בועז, מאבותיו של דוד המלך,

הנזכר במגילת רות. מיהו?

(עייני במגילת רות פרק א, א ובפרק ב, ד – שימי לב באיזו עיר ישב בועז!).

"ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב... ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי..."

...וישי הוליד את דוד"

לסיכום פרקים יא - יב

פתרי את ההגדרות, והשלימי את המילים החסרות בתשבץ (לפי הכתיב בתנ"ך). בטור המודגש תקבלי ביטוי בן ארבע מילים שמשמעותו:

בית הדין של יפתח, שקול כנגד בית דינו של שמואל.
(אף שדרגת יפתח היתה פחותה משל שמואל).

1. בניגוד לשופטים הקודמים שנבחרו ע"י הקב"ה (מלבד אבימלך),

יפתח נבחר לשופט על-ידי _____ (יא, ה).

2. בני שבט זה איימו על יפתח "ביתך נשרף עליך באש".

3. מלך האמורי, שכבש בעבר חלקים מארץ עמון ומואב.

4. "וַיִּשְׁלַח יַפְתָּח מַלְאָכָיו אֶל מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן לֵאמֹר: מַה כִּי בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי".

5. יפתח אומנם נבחר על-ידי העם, אך בצאתו למלחמה שרתה עליו " _____ " (יא, ט).

6. כמה שנים שפט יפתח את ישראל?

7. לפני שנבחר יפתח לשופט, הוא ישב עם אנשיו בארץ _____.

8. במקום שבלת, אמרו בני אפרים _____.

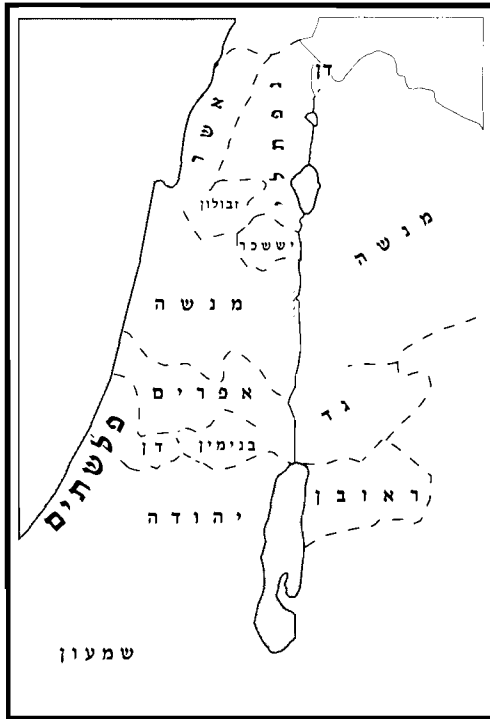
9. אמירה מחייבת; נאמרה על-ידי יפתח לפני צאתו למלחמה.

10. לפני שנבחר לשופט עמד יפתח בראש חבורה של "אנשים" _____.

										1
⬇						⬇	⬇			2
⬇	⬇	⬇	⬇	ת	⬇	⬇	⬇	⬇		3
⬇	⬇							⬇		4
⬇	⬇	⬇	⬇	ב	⬇	⬇	⬇	⬇		5
⬇	⬇	⬇	⬇	ד	⬇	⬇	⬇	⬇		6
⬇	⬇							⬇		7
⬇	⬇	⬇	⬇	ר	⬇	⬇	⬇	⬇		8
⬇	⬇							⬇		9
⬇	⬇	⬇	⬇	כ	⬇	⬇	⬇	⬇		10
⬇	⬇	⬇						⬇		11
⬇	⬇	⬇	⬇	מ	⬇	⬇	⬇	⬇		12
⬇	⬇							⬇		13
⬇	⬇	⬇	⬇	א	⬇	⬇	⬇	⬇		14
⬇	⬇	⬇	⬇	ל	⬇	⬇	⬇	⬇		15
⬇	⬇							⬇		16
⬇	⬇	⬇	⬇	ו	⬇	⬇	⬇	⬇		17
								⬇		18
⬇	⬇	⬇	⬇	ו	⬇	⬇	⬇	⬇		19

הביטוי שקיבלת: _____

פרק יג – הולדת שמשון

הפלשתים

במשך תקופת השופטים, הגיעו לחופי הארץ מחנות של פלשתים. ישוביהם שגשגו, ועד מהרה החלו הפלשתים לפלוש גם לתוך פנים הארץ. הפלשתים היו אנשי מלחמה מנעוריהם. לוחמים עזי-נפש, זריזים ומאומנים.

ישראל, שהיו עם איכרים, ללא שלטון מרכזי וללא צבא סדיר, ניצבו חסרי אונים מול הפלשתים.

1. כמה זמן נמשך השעבוד?
2. עייני במפה: מיהם השבטים הסובלים ביותר מן הפלשתים?

הוריו של שמשון

אשת מנוח – משבט יהודה

מנוח – משבט דן

וַיֵּרָא מְלֶאךָהּ אֶל הָאִשָּׁה

וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מְצַרְעָה... וּשְׁמוֹ מְנוּחַ

מכאן אתה למד שאשתו של מנוח, צדקת היתה, שזכתה לדבר עם המלאך... ושתי פעמים נראה לה, אחת בעיר ואחת בשדה.
(במדבר רבה פ"ה ה).

כל מקום שנאמר "אֶחָד", גדול הוא. "וּשְׁמוֹ מְנוּחַ" – הצדיקים שמן קודם להן, דומיין לבוראם "ושמי ה'". ("ושמו מנוח" – ולא: מנוח שמו).

התגלות מלאך ה' לאשת מנוח

1. מה הודיע מלאך ה' לאשתו של מנוח?
2. מה ציוה עליה?

"כי
יְהִי הַנֶּעַר מִן
הַבְּטָן" (יג, ה).

פרק יד – מעשה שמשון בתמנתה. דרכו של שמשון – תואנה ונקמה

עד כה ראינו, כי לכל שופט דרך משלו בהנהגת העם ובהצלתו. דרכו של שמשון במאבקו עם הפלשתים שונה היא ומיוחדת. שמשון יוצר לעצמו הזדמנויות ("תואנות") כדי להכות ולנקום בפלשתים. במצבים אלו יש לו **ריב אישי** עם הפלשתים – ובתגובה הוא נוקם ופוגע בהם. במלחמה פרטית זו – אין הוא מסכן את שאר ישראל, ואינו מערבים בפעולותיו.

רד"ק (יג, ד): כי נראה, כי ישראל שבאותו הדור, לא היו יראים את ה' כל כך, שיושיעם תשועה שלמה מיד הפלשתים, כי כל ימי שמשון היו מושלים פלשתים בישראל. (כפי שאמר המלאך "והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים") ולא היו ישראל נלחמים בהם, כי אם שמשון לבדו. ולפיכך לא היו לפלשתים טענה להילחם בישראל מפני שמשון, כי לא היה ברשותם. והוא לבד היה עושה הרעות בפלשתים... ומיראת הפלשתים אותו, היו נמנעים גם כן מלהילחם עם ישראל.

א. מדוע מלחמתו של שמשון בפלשתים היתה מלחמה פרטית, בדרך של תאנות ונקמות? (מדוע שמשון לא יצא עם ישראל למלחמה בפלשתים כפי שעשו דבורה וגדעון?)

מעשה שמשון בתמנתה – פרק י"ד פסוקים א-יט

סמני ליד כל משפט, נכון או לא נכון. אם המשפט אינו נכון – תקני את הטעות בהמשך השורה.

ב. 1. שמשון מספר להוריו על רצונו לשאת נערה פלשתית (שמשון מגייר אותה לפני נישואיו).

2. הורי שמשון שמחים לשמוע על נישואיו הקרבים וקונים מתנה גדולה לכלה.

3. כאשר ההורים ושמשון יורדים לתמנה לדבר עם הורי הנערה, הם רואים בדרכם אריה שואג לקראתם.

4. שמשון אחז את האריה בידו ושסעו.

5. שמשון סיפר את מעשה הגבורה שעשה, למשפחתו ולמכריו.

6. ביום נישואיו חוזר שמשון למקום בו הרג את האריה.

7. שמשון מוצא כי דבורים וזבובים מקיפים את גויתו של האריה.

ג. הסבירי את חידתו של שמשון:

**מֵהָאֵל יֵצֵא מֵאֵל
וּמֵעַז יֵצֵא מֵתוֹק**

תאנות ונקמות

ד. אלו מעשים עשה שמשון כדי לנקום בפלשתים? כתיבי בלשונך את התאנה ואת הנקמה, במקום המתאים בטבלה.

מקור	התאנה	הנקמה
פרק י"ד א-יח	מעשה שמשון בתמנתה : "לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי"	פסוק יט
פרק ט"ו א-ג	ויפקד שמשון את אשתו... ולא נתנו אביה לבוא"	פסוקים ד-ה
פרק ט"ו פס' ו	"ויעלו פלשתים וישרפו אותה ואת אביה באש"	פסוקים ז-ח
פרק ט"ו ט-יג	"וינן אותם שוק על ירך מכה גדולה... ויעלו פלשתים ויחנו ביהודה... וירדו שלשת אלפים איש מיהודה... ויאמרו לו לאסרה ירדנו לתתך ביד פלשתים..." (יא, יב)	פסוקים יד-טז
פרק ט"ז א-ב	"(ויוגד) לעזתים לאמר בא שמשון הנה... ויסבו ויארכבו לו כל הלילה בשער העיר" (ב)	פסוקים ג-ד

...ללמדך שעשרים שנה שפט את ישראל בחייו, ועשרים שנה אחר מיתתו
היה מוראו של שמשון על פלשתים, וישבו בהשקט. (במדבר רבה יד)

פרק טו - שמשון ואנשי יהודה

לאחר שמשון נוקם בפלשתים (כיון ששרפו את כלתו ואת אביה) הוא בורח ל _____ ליד מדבר יהודה. הפלשתים עולים על נחלת שבט יהודה ודורשים:

בשבט יהודה ישנה מבוכה גדולה, האם להיענות לדרישת הפלשתים?

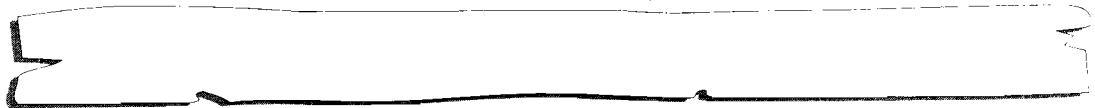
א. כתבי נימוקים בעד ונגד הסגרת שמשון לידי הפלשתים.

ב. מה עשו אנשי יהודה?

להלכה, ישנה מחלוקת באלו תנאים מותר או אסור להסגיר אדם מישראל לידי האויבים, אך בענין שמשון, שמשון עצמו מבקש מאנשי יהודה כי לא יפגעו בו, וימסרוהו לידי הפלשתים.

ג. 1. במה היכה שמשון את הפלשתים?
2. צטטי את דבריו, לאחר שהיכה בה אלף איש:

חז"ל לימדונו כי בדברים אלו נכשל שמשון בלשונו, הוא מייחס את המכה בפלשתים לכוחו, ולא מזכיר כי גבורתו וכוחו הם מאת הקב"ה.

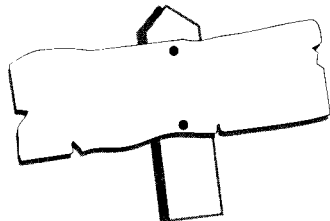
3. מה עשה שמשון בלחי החמור לאחר מכן?

4. כיצד קרא למקום?

לאחר מעשה זה, שמשון היה צמא למים. הימים ימי חום, ימי קציר חיטים. שמשון היכה לבדו אלף איש ונאף-על-פי-כן הוא עתה חלש, חסר-אונים וצמא. בכך לימד הקב"ה את שמשון שכל גבורתו אינה אלא מאת ה', ברצונו נותנה לו, וברצונו נוטלה ממנו. ואותו הלקח נרמז לשמשון כאשר באותה אותה לחי חמור שזרק ככלי אין חפץ בו - ממנה יוצאים מים.

ד. 1. לאחר שמצא מים, שמשון משנה את שם המקום, וקורא לו:
2. מהי משמעות שם זה? (עייני בפסוק יח).

פרק טז – "תָּמַת נַפְשֵׁי עַם פְּלִשְׁתִּים..."

אנשי עזה ארבו לשמשון כל הלילה בשער העיר, בטוחים כי הפעם, נלכד שמשון בידם. אך בחצי הלילה, אוחז שמשון את דלתות שער העיר ומעלה אותן אל ראש ההר. אנשי העיר לא רדפו אחריו, אימתו נפלה עליהם. לאחר מעשה זה מתאחדים כל סרני פלשתים, ומחליטים לפעול נגד שמשון בדרך אחרת.

א.1. מה ביקשו סרני פלשתים מדלילה?

2. מה הציעו לה בתמורה?

ב. שמשון מהתל בדלילה שלוש פעמים, כיצד?

1.

2.

3.

ג. לפניך קטע "מיומנו של נער פלשתי" שנמצא בין הריסות הבית בו מת שמשון. השלימי בו את המילים החסרות.

יום חג לנו היום!

ימים רבים חיכינו ליום בו יפול שמשון בידינו!

במשך _____ שנה (פרק ט"ו פס' כ) הסתובב באזורנו גיבור יהודי שפגע והרג באנשינו.

אדם זה הסתובב יחידי, ובכל מיני תואנות ועלילות, גרם לחללים רבים, ולפחד גדול בכל

הסביבה. אימתו עלינו היתה כה רבה עד שאנשינו לא העזו אף לפגוע בבני עמו היהודים של

שמשון!

אך ימים אלו חלפו עברו, דגון אלוהינו נתן את שמשון בידינו! אשה ושמה _____

פיתתה את שמשון לגלות את סוד כוחו, וכאשר _____ שערותיו, שב והיה כאחד

האדם. עתה, שמשון _____ בשתי עיניו, אסור בנחושתיים,

טוחן ב _____ .

כדי לחגוג את המאורע הגדול, נתכנסנו כולנו כדי ל _____ לאילינו דגון.

משוררנו חיברו שיר נצחון לכבוד החג:

”נתן אלהינו _____ את שמשון

נתן אלהינו _____ את _____ ואת _____

ואשר הרבה את _____”

השמחה והעליצות באולם רבה, הבית מלא מפה לפה, להערכת נמצאים כאן על הגג איש ואשה. עתה רואה אני כי אף שמשון הובא לכאן, מה טוב! נוכל לראותו ולהשתעשע בו. מאורע זה ישאר לעד חרות בלבי, על הנצחון הזה אספר לזרעי אחרי! לבני ולנכדי שיוולדו לי בעזרת דגון בעתיד...

וַיֵּט בַּכַּחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל הַסָּרְנַיִם וְעַל כָּל הָעָם... (ל).

שמשון קדוש ונזיר מבטן, הושיע את ישראל בכוחות הגבורה המיוחדים שקיבל. שמשון התקרב לפלשתים, פגע בהם, וכך הקל את עול השעבוד מעל ישראל. אולם בהתקרבותו יתר על המידה לדלילה, נפגעה קדושתו וסר כוחו.

שמשון הלך אחר עיניו - לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו... (סוטה ט).
ובתפילתו "תמת נפשי עם פלשתים" זכה לקדש שם שמים, שרצה לתקן את החסרון בקבלת המיתה על עצמו...
(הרב דסלר, מכתב מאליהו, ח"ב עמ' 273).

ד. מי קבר את שמשון? היכן נקבר?

לסיכום פרקים יג-טז

השלימי את המילים החסרות בפסוקים:

1. "כי _____ יהיה הנער מן הבטן..."

והוא _____ להושיע את ישראל מיד פלשתים."

2. "למה זה תשאל לשמי _____."

3. "ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן בין _____"

4. "כי מה' היא, כי _____ הוא מבקש מפלשתים."

5. "מהאכל יצא מאכל _____"

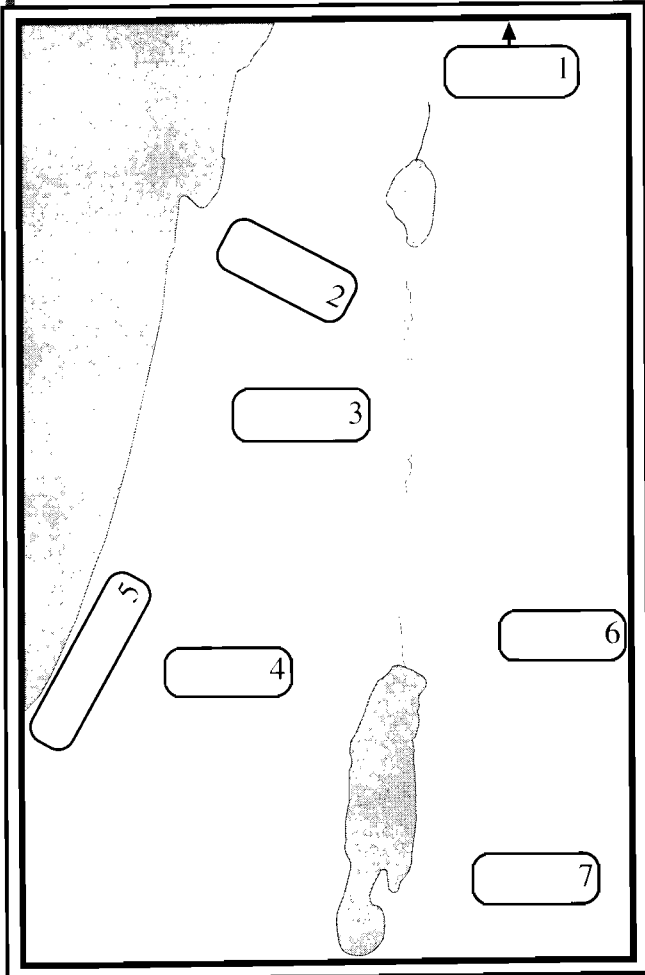
6. "לולא חרשתם _____ לא מצאתם _____"

7. "בלחי החמור בלחי החמור הפיתי אלף איש".

8. "אם גלחתי וסר ממני כחי

9. "ה' אלקים, זכרני נא אך הפעם הזה האלקים ואנקמה נקם

10. "תמת נפשי

לפניך מפה אילמת, כתבי במשבצות את שמות המקומות המתאימים.

המקומות:

ארם (כושן רשעתיים), מואב, עמק יזרעאל, שכם, עמון, צרעה, פלשתים.

מתחי קו בין שם המקום בטור א', למשפט המתאים לו בטור ב'.

ארם באזור זה שלטו הכנענים בימי דבורה, ושם התרחש הקרב בינם ובין ישראל.

מואב שעבדו את ישראל בימי עתניאל בן קנז.

עמק יזרעאל שם נעשה הנסיון הראשון להמליך מלך, על-ידי אדם שאינו מתאים.

שכם המשעבד בימי אהוד בן גרא.

עמון האויב המרכזי של ישראל מתקופת שמשון ועד ימי דוד המלך (100 שנה).

צרעה מלך זה תבע שטחים מנחלת שבטי עבר הירדן המזרחי, ויפתח יצא למלחמה כנגדו.

פלשתים מקום הולדתו וקבורתו של שמשון.

ספר שופטים

סמני את שמשון במפת "השופטים ומקומותיהם". (עמ' 20)
 שמשון הוא השופט האחרון עליו מסופר בספר שופטים.
 למי שייכים שני הריבועים האחרונים במפה?
 עייני בשמואל א' פרק ד' פסוקים יב-יג, יח וסמני במפה באיזה שופט מדובר.
 עייני בשמואל ז' פסוקים טו-יז וסמני את השופט האחרון ששפט את ישראל.
 שם השופט האחרון: _____

פרקים יז-כא פסל מיכה ופילגש בגבעה

עם סיום פרשת שמשון, נסגר מעגל השופטים.
 (על השופטים האחרונים עלי ושמואל נלמד בספר שמואל).
 שני המעשים האחרונים בספר, מתארים את המצב הדתי והמוסרי ששרר
 בעם ישראל בראשית תקופת השופטים. (לפי דעת רוב הפרשנים, ארעו מאורעות
 אלו בימי כושן רשעתיים, לפני פעולתו של עתניאל בן קנז, ונראה שהובאו בסוף
 הספר בגלל המסקנות והלקחים שמסיק מהם שמואל לגבי תקופת השופטים
 כולה.)
 למדנו כי בני ישראל הושפעו מהכנענים, וממנהגי עבודה זרה שנהגו. אצל חלק
 מן העם התערבו מנהגי ישראל ומנהגי הכנענים, והם עבדו את הקב"ה בשיתוף
 עם פסל ומסכה (בדומה לחטאם בעגל ובימי ירבעם). – אימו של מיכה מקדישה
 את כספה לה' – אך מביאה אותו לצורך שיעשו ממנו פסל. הם עצמם לא
 הבדילו עוד בין קודש לחול, בין מעשים ראויים ומעשים אסורים.
 הנביא שמואל חוזר ומדגיש כי מקור כל הרעות והתלאות של תקופת השופטים,
 נובע מן הכשלון הראשון –
 בני ישראל השתקעו בנחלתם, לא סיימו את כיבוש הארץ, התערבו בכנענים
 ולמדו ממעשיהם. ומשום כך נשתבשו הדעות והמעשים.

לעתים נדמה לנו כי דור השופטים – דור פחות וחוטא הוא,
 ואולי אפילו אנו, טובים ממנו...
 ראוי שנזכור כי אין אנו יכולים למדוד ולשפוט את הדורות הקודמים.
 אין אנו מבינים את כוח משיכתו של יצר עבודה זרה שבטל מן העולם.
 מסופר בגמרא (סנהדרין ק"ב) כי פעם רב אשי עסק בשיעורו בשלושת המלכים
 שאין להם חלק לעולם הבא, ירבעם, אחאב ומנשה.
 בלשון בדיחות קרא רב אשי לאותם מלכים "חברינו".
 בא לו מנשה בחלום ואמר: "וכי חברך או חבר אביך אני?..."
 אמר לו רב אשי: מאחר ואתם חכמים גדולים כליכך למה עבדתם עבודה זרה?
 אמר לו: אם היית אתה שם, היית מגביה שפת חלוקך מבין רגליך כדי שתהא
 קל לרוץ והיית רץ לשם, מפני יצר עבודת אלילים שהיה שולט...

פרק יז - פסל מיכה

בפרק י"ז אנו פוגשים בשתי דמויות: מיכה, והנער הלוי. השלימי את הפרטים החסרים בתאור כל דמות.

וַיְהִי אִישׁ מִהַר אֶפְרַיִם וְשֵׁמוֹ מִיכָיָהוּ (א)

מעשה באשה עשירה, שבנה מיכה, גנב ממנה כסף. האם לא ידעה מיהו הגנב, וקיללה אותו. כאשר שמע מיכה את הקללה, מיהר לאמו ו...
האם שמחה לקבל חזרה את כספה וברכה את בנה. כשנגנב הכסף נדרה האם שאם ימצא, תקדיש את הכסף לה'. ועתה משנמצא, נטלה את הכסף אל ה... , וזה טרח והכין ממנו...

למיכה היה מקדש קטן לה' בנוסח עמי כנען, ובו אחד מ... היה משמש כ"כהן".

מיכה שמח מאוד לצרף את הפסל החדש לבית אלהיו. אף אחד מן האנשים בסביבה לא התערב במעשיו, ולא הוכיחו, כי אין לעבוד את ה' בשיתוף עם פסל מעשה ידי אדם.

מיכה היה ידוע במידת הכנסת-האורחים שלו. עוברי דרכים היו מתעכבים בדרכם, אוכלים ולנים בביתו.

וַיְהִי הַנֶּעֶר מִבֵּית לַחֵם יְהוּדָה... וְהוּא לְוִי... (ז)

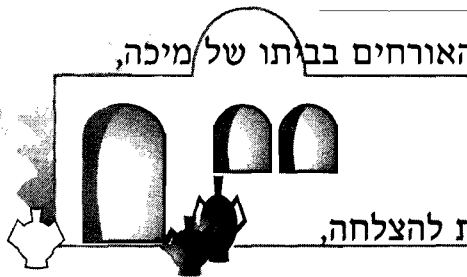
נער לוי אחד, נדד בדרכים, וחיפש לו מקור פרנסה, עד שהגיע ל... לביתו של... מיכה הציע לו מישרה מכובדת, לשמש... במקום בנו - שאיננו משבט לוי. בתמורה יתן מיכה לנער הנער הלוי ראה מיד כי מדובר בפסל לעבודה-זרה - ולא האמין בו. אך הממון משך את לבו, וכך, במחשבה שאין הוא דואג אלא לפרנסתו, הסכים להצעה וישב בביתו של מיכה.

שמו של הנער... בן... בן... (פרק י"ח פסוק ל) ומפי חז"ל למדנו כי נכדו של... היה, ומפני כבודו של אדון הנביאים, הוסיפו הסופרים, בשמו, כדי שלא יהא הדבר בולט.

פרק יח – התנחלות שבט דן בצפון הארץ

בני שבט דן קיבלו מיהושע את נחלתם באזור צרעה ואשתאול, אך הם לא הצליחו לכבוש את נחלתם מידי יושבי הארץ. השבטים האחרים לא נחלצו לעזרתם בכיבוש, ובני השבט היו שרויים במצוקה ממשית, ונאלצו לחפש מקום ישוב חדש, בנוסף לנחלתם המקורית.

א. מה עשו בני שבט דן כדי למצוא מקום ישוב חדש?

אנשי המשלחת הגיעו להר אפרים, שם נהנו מהכנסת האורחים בביתו של מיכה, והכירו את קולו של הנער הלוי שעסק בתפילה.

ב. מה ביקשו בני דן מהנער הלוי?

הנער עונה תשובה מעורפלת, שאין בה הבטחה ממשית להצלחה, ואנשי המשלחת ממשיכים בדרכם.

ג. מהו המקום אותו מצאו בני השבט כמתאים ביותר לנחלתם?

ד. מדוע בחרו במקום זה?

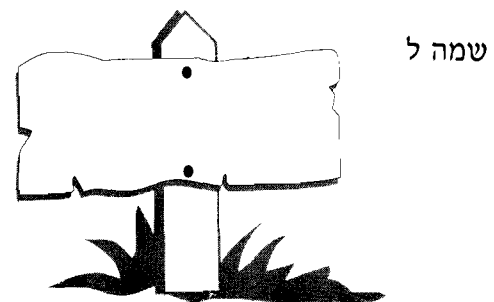
שש מאות לוחמים מן השבט יוצאים לצפון, ואף הם עוברים בדרכם בביתו של מיכה.

ה. מה גזלו ממנו?

ו. כיצד שכנעו את הנער הלוי להצטרף אליהם?

ז. מיכה מנסה להשב את גזלתו, אך ניכשל. מדוע?

ח. בני דן כובשים את העיר ליש ומשנים את

ט. מדוע קראו לעיר בשם זה?

י. צבעי במפה את שתי הנחלות של שבט דן.

פסל מיכה נשאר בקרב שבט דן כ־350 שנה, עד חורבן משכן שילה.

לסיכום פרקים יז-יח - פסל מיכה

א. אלו מעשים בסיפור פסל מיכה יכולים היו להימנע אלו היה בישראל מנהיג בעל סמכות הדואג לצרכי הכלל?

1. פרק י"ז פסוקים ה-ו

2. פרק י"ח פסוק א

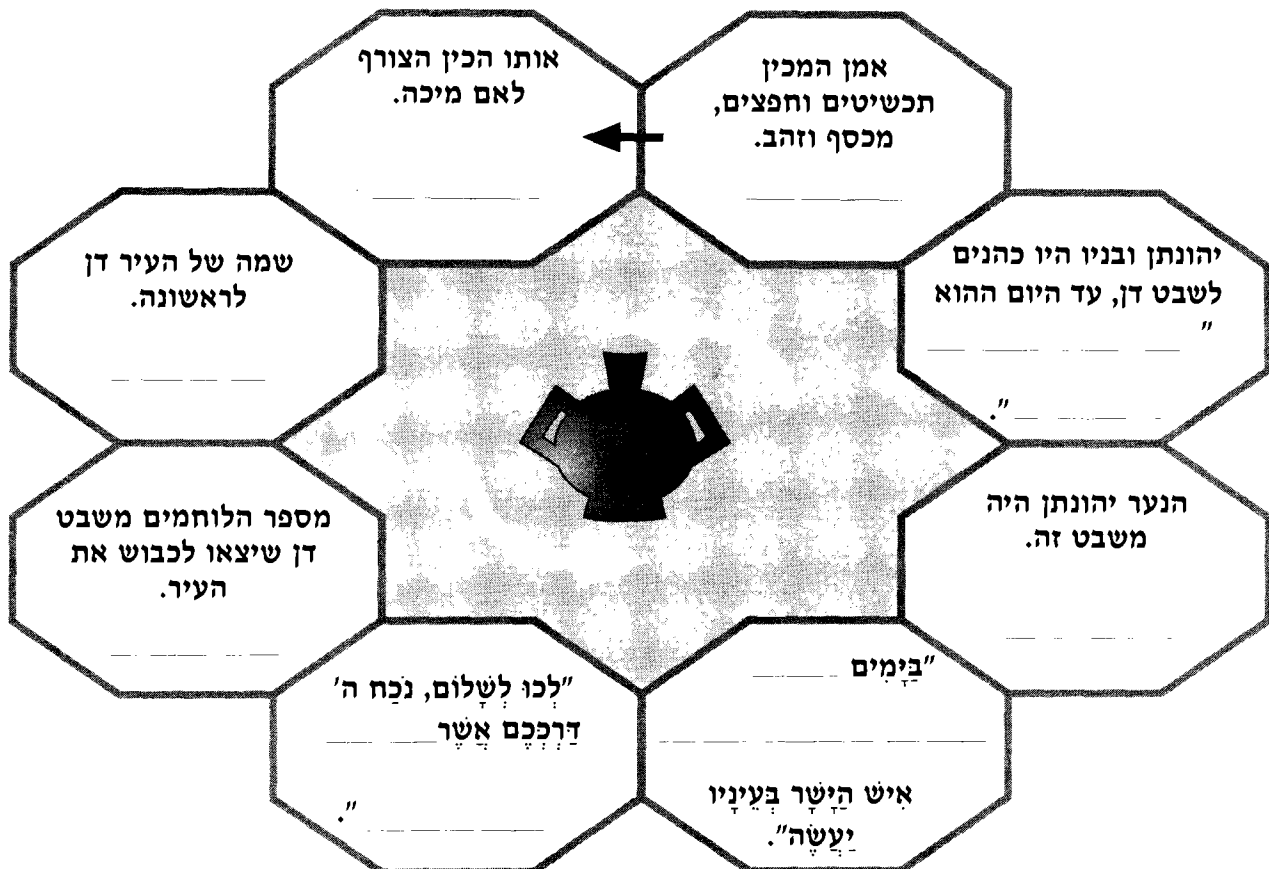
3. פרק י"ח פסוקים כה-כו

ב. על איזה מעשה צריכים היו ישראל למחות ולהתריע ולא עשו כן? באיזה ענין צריכים היו שבטי ישראל לסייע לשבט אחר ולא עשו כן? השלימי את המילים החסרות בדף "שבטי ישראל" עמ' 19.

ג. 1. עייני בכל מה שכתבת עד עתה בדף 'שבטי ישראל בספר שופטים'. מהי הבעיה המרכזית המאפיינת את תקופת השופטים?

2. איזה פסוק החוזר בפרקים יז-יח, מתאים למתואר בתרשים? כתבי אותו במקום המתאים בדף "שבטי ישראל".

ד. בגלגל - כל תשובה מתחילה באות בה הסתיימה התשובה הקודמת.

פרק יט - פילגש בגבעה

הישוב 'גבעה', שוכן ליד העיר הנוכרית יבוס (ירושלים). שכנות זו עם הכנענים הביאה, להידרדרות הנוראה של אנשים מבני בנימין, מאנשי יבוס למדו את חוקי סדום ומנהגיהם, את חטא הזנות והזימה.

א.1. עייני בפסוק א, איזה מקום נזכר הן לגבי האיש הלוי, והן לגבי מיכה?

2. איזו דמות נוספת מספר שופטים פעלה באזור זה? (רמז - פרק ד')

האיש הלוי בבית לחם

ב. מדוע הלך האיש הלוי לבית לחם?

ג. כמה זמן שהה שם?

ד. מתי פנה לשוב לביתו?

ה. מדוע לא רצה האיש ללון ביבוס?

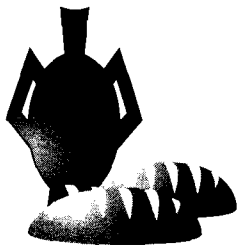
האיש הלוי בגבעה

בישראל היתה מקובלת ונפוצה מידת הכנסת האורחים (כך נהג מיכה, ואבי הנערה הפילגש), וזאת בניגוד ליושבי כנען שדחו את האורחים, ואף התעללו בהם. האיש הלוי הגיע לגבעה, עמד והמתין ברחוב העיר שאחד התושבים יזמינו ללון בביתו.

ו. כיצד נהגו בני בנימין עם האורח?

רק אדם זקן אחד, שאינו מבני המקום נוהג כבן-ישראל, מתעניין באורחים ומזמינם לביתו.

ז. צטטי את הזמנתו לאיש הלוי:

בעודם סועדים את ליבם, אנשי בליעל מן העיר ביקשו להתעלל באיש הלוי, האיש סבור היה שהוא נתון בסכנת נפשות, ולכן חשב כי אם יתן להם את פילגשו, אנשי הבליעל אומנם יתנכלו לה, אך לא יהרגוה, ויחזירוה לביתו.

ח. מה קרה לפילגש לפנות בוקר?

ט. כיצד נודע בישראל דבר הנבלה שנעשה בגבעה?

פרק יט – פילגש בגבעה

הישוב 'גבעה', שוכן ליד העיר הנוכרית יבוס (ירושלים). שכנות זו עם הכנענים הביאה, להידרדרות הנוראה של אנשים מבני בנימין, מאנשי יבוס למדו את חוקי סדום ומנהגיהם, את חטא הזנות והזימה.

א.1. עייני בפסוק א, איזה מקום נזכר הן לגבי האיש הלוי, והן לגבי מיכה?

2. איזו דמות נוספת מספר שופטים פעלה באזור זה? (רמז – פרק ד')

האיש הלוי בבית לחם

ב. מדוע הלך האיש הלוי לבית לחם?

ג. כמה זמן שהה שם?

ד. מתי פנה לשוב לביתו?

ה. מדוע לא רצה האיש ללון ביבוס?

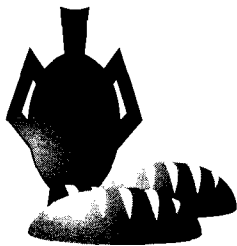
האיש הלוי בגבעה

בישראל היתה מקובלת ונפוצה מידת הכנסת האורחים (כך נהג מיכה, ואבי הנערה הפילגש), וזאת בניגוד ליושבי כנען שדחו את האורחים, ואף התעללו בהם. האיש הלוי הגיע לגבעה, עמד והמתין ברחוב העיר שאחד התושבים יזמינו ללון בביתו.

ו. כיצד נהגו בני בנימין עם האורח?

רק אדם זקן אחד, שאינו מבני המקום נוהג כבן־ישראל, מתעניין באורחים ומזמינם לביתו.

ז. צטטי את הזמנתו לאיש הלוי:

בעודם סועדים את ליבם, אנשי בליעל מן העיר ביקשו להתעלל באיש הלוי, האיש סבור היה שהוא נתון בסכנת נפשות, ולכן חשב כי אם יתן להם את פילגשו, אנשי הבליעל אומנם יתנכלו לה, אך לא יהרגוה, ויחזירוה לביתו.

ח. מה קרה לפילגש לפנות בוקר?

ט. כיצד נודע בישראל דבר הנבלה שנעשה בגבעה?

פרק כ - פסוקים יב-סוף

מלחמת אחים בין בני־ישראל ושבט בנימין

סמני בעיגול את מספר התשובה הנכונה:

א. מה היה המעשה הראשון אותו עשו בני־ישראל כדי לבער את הרע מקרבם?

1. לוחמים מהעם יצאו למבצע חשאי כדי לחטוף את החוטאים מבנימין, ולהעמידם לדין.
2. בני־ישראל יצאו מיד למלחמה בבני בנימין.
3. בני־ישראל שלחו שליחים לשבט בנימין וביקשו מהם להסגיר את החוטאים כדי להמיתם.

ב. מה היתה תגובת בני בנימין להצעת ישראל?

1. אנשי בנימין הסגירו את החוטאים לידי ישראל.
2. אנשי בנימין לא רצו להסגיר את החוטאים, וגייסו לוחמים רבים, ביניהם שבע־מאות קלעים מובחרים, למלחמה נגד ישראל.
3. בני בנימין פנו לסרני פלשתים וביקשו מהם שיעזרו להם במלחמה נגד בני־ישראל.

ג. שבטי ישראל עלו לבית האלוקים (בשילה), מה שאלו באורים ותומים?

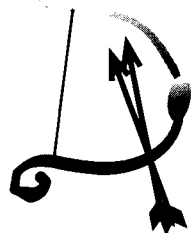
1. האם מותר לצאת למלחמת אחים נגד שבט בנימין?
2. האם ננצח במלחמה?
3. מי יצא בראש הלוחמים?

צטטי את שאלת בני־ישראל:

_____

ותשובת ה':

_____

שאלה דומה ותשובה דומה, הוזכרו כבר בתחילת ספר שופטים, (פרק א')
צטטי את השאלה והתשובה שם.

_____

ד. מה היו תוצאות הקרב ביום הראשון?

1. בני בנימין הרגו אנשים רבים מן העם ומחנה ישראל התפזר ונפוץ לביתו.
2. בני בנימין הרגו אנשים רבים מישראל, והדפו את ההתקפה נגדם.
3. בני ישראל נלחמו בעוז נגד שבט בנימין וניצחו במלחמה.

מדוע בני ישראל נכשלו במלחמתם?

רד"ק: העונש הזה היה לישראל בעון פסל מיכה שהיה בימים ההם. והנה קנאו לדבר פילגש בגבעה, ולא קנאו לפסל מיכה. והיה להם לקנא ולעלות עליו למלחמה ולבער הפסל מישראל כמו שבערו הרעה הזאת. אמר להם הקב"ה: **בכבודי לא מחיתם (פסל מיכה) בכבוד בשר ודם מחיתם! (פילגש בגבעה)**

לפי הרמב"ן, ישראל טעו בדרך שאלתם באורים ותומים. היה עליהם לשאול 'האם לצאת למלחמה?', 'האם יש להעניש את החוטאים בדרך אחרת?' 'האם ננצח במלחמה?' ולא כך שאלו ישראל, אלא שאלו 'מי יעלה לנו בתחילה?' - שהיו בוטחים בכוחם ובצבאם. (רמב"ן בראשית י"ט ח).

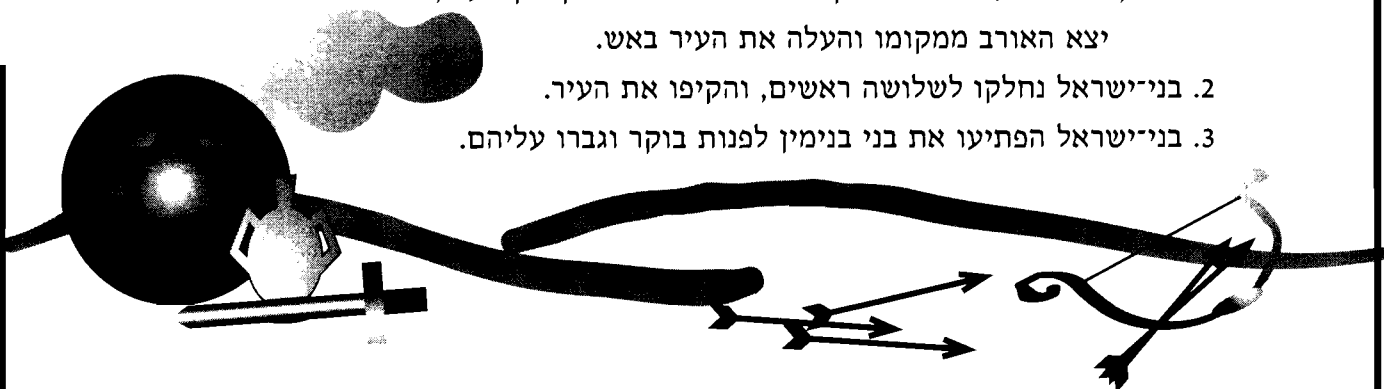
גם ביום השני נחלו ישראל מפלה בקרב, ורבים מן הלוחמים נפלו חללים. עדיין בטחו בכוחם, ולא ביררו אם המלחמה מותרת אם לאו.

ה. במה שונים מעשי ישראל ביום הראשון והשני, ממעשיהם לפני תחילת הקרב השלישי?

1. ביום השלישי ישראל החליטו שרק אם אנשי בנימין יתקיפו אותם, ישיבו הם מלחמה.
2. ביום השלישי ישראל שאלו באורים ותומים כיצד יש להעריך לקרב נגד בנימין, ובאלו תכסיסים יש להשתמש.
3. לפני תחילת הקרב השלישי, חזרו ישראל בתשובה, התפללו, צמו, והקריבו קרבנות. פינחס הכהן שאל באורים ותומים האם לעלות למלחמה או לחדול ממנה.

ו. באיזה תכסיס השתמשו בני ישראל במלחמתם ביום השלישי?

1. בני ישראל השתמשו בתכסיס בו השתמשו בעבר בכיבוש העי. לוחמי ישראל עשו עצמם בורחים, ומגיני העיר יצאו לרדוף אחריהם. כאשר ניתקו מן העיר, יצא האורב ממקומו והעלה את העיר באש.
2. בני ישראל נחלקו לשלושה ראשים, והקיפו את העיר.
3. בני ישראל הפתיעו את בני בנימין לפנות בוקר וגברו עליהם.

הקרב תם. בני בנימין שהגנו על החוטאים בגבעה, ולא היססו לצאת להלחם נגד כל ישראל - נוצחו. משבט המונה עשרות אלפים, נותרו עתה

רק _____ איש, שנסו אל _____.

מדוע בני ישראל נכשלו במלחמתם?

רד"ק: העונש הזה היה לישראל בעון פסל מיכה שהיה בימים ההם. והנה קנאו לדבר פילגש בגבעה, ולא קנאו לפסל מיכה. והיה להם לקנא ולעלות עליו למלחמה ולבער הפסל מישראל כמו שבערו הרעה הזאת. אמר להם הקב"ה: **בכבודי לא מחיתם (פסל מיכה) בכבוד בשר ודם מחיתם! (פילגש בגבעה)**

לפי הרמב"ן, ישראל טעו בדרך שאלתם באורים ותומים. היה עליהם לשאול 'האם לצאת למלחמה?', 'האם יש להעניש את החוטאים בדרך אחרת?' 'האם ננצח במלחמה?' ולא כך שאלו ישראל, אלא שאלו 'מי יעלה לנו בתחילה?' - שהיו בוטחים בכוחם ובצבאם. (רמב"ן בראשית י"ט ח).

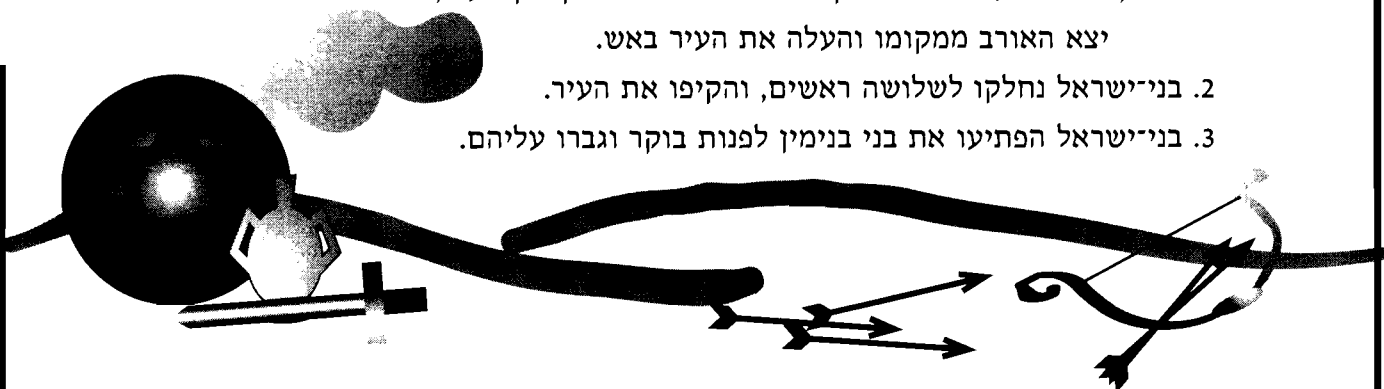
גם ביום השני נחלו ישראל מפלה בקרב, ורבים מן הלוחמים נפלו חללים. עדיין בטחו בכוחם, ולא ביררו אם המלחמה מותרת אם לאו.

ה. במה שונים מעשי ישראל ביום הראשון והשני, ממעשיהם לפני תחילת הקרב השלישי?

1. ביום השלישי ישראל החליטו שרק אם אנשי בנימין יתקיפו אותם, ישיבו הם מלחמה.
2. ביום השלישי ישראל שאלו באורים ותומים כיצד יש להעריך לקרב נגד בנימין, ובאלו תכסיסים יש להשתמש.
3. לפני תחילת הקרב השלישי, חזרו ישראל בתשובה, התפללו, צמו, והקריבו קרבנות. פינחס הכהן שאל באורים ותומים האם לעלות למלחמה או לחדול ממנה.

ו. באיזה תכסיס השתמשו בני ישראל במלחמתם ביום השלישי?

1. בני ישראל השתמשו בתכסיס בו השתמשו בעבר בכיבוש העי. לוחמי ישראל עשו עצמם בורחים, ומגיני העיר יצאו לרדוף אחריהם. כאשר ניתקו מן העיר, יצא האורב ממקומו והעלה את העיר באש.
2. בני ישראל נחלקו לשלושה ראשים, והקיפו את העיר.
3. בני ישראל הפתיעו את בני בנימין לפנות בוקר וגברו עליהם.

הקרב תם. בני בנימין שהגנו על החוטאים בגבעה, ולא היססו לצאת להלחם נגד כל ישראל - נוצחו. משבט המונה עשרות אלפים, נותרו עתה

רק _____ איש, שנסו אל _____.

פרק כ - פסוקים יב-סוף

מלחמת אחים בין בני־ישראל ושבט בנימין

סמני בעיגול את מספר התשובה הנכונה:

א. מה היה המעשה הראשון אותו עשו בני־ישראל כדי לבער את הרע מקרבם?

1. לוחמים מהעם יצאו למבצע חשאי כדי לחטוף את החוטאים מבנימין, ולהעמידם לדין.
2. בני־ישראל יצאו מיד למלחמה בבני בנימין.
3. בני־ישראל שלחו שליחים לשבט בנימין וביקשו מהם להסגיר את החוטאים כדי להמיתם.

ב. מה היתה תגובת בני בנימין להצעת ישראל?

1. אנשי בנימין הסגירו את החוטאים לידי ישראל.
2. אנשי בנימין לא רצו להסגיר את החוטאים, וגייסו לוחמים רבים, ביניהם שבע־מאות קלעים מובחרים, למלחמה נגד ישראל.
3. בני בנימין פנו לסרני פלשתים וביקשו מהם שיעזרו להם במלחמה נגד בני־ישראל.

ג. שבטי ישראל עלו לבית האלוקים (בשילה), מה שאלו באורים ותומים?

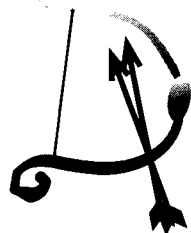
1. האם מותר לצאת למלחמת אחים נגד שבט בנימין?
2. האם ננצח במלחמה?
3. מי יצא בראש הלוחמים?

צטטי את שאלת בני־ישראל:

_____

ותשובת ה':

_____

שאלה דומה ותשובה דומה, הוזכרו כבר בתחילת ספר שופטים, (פרק א')
צטטי את השאלה והתשובה שם.

_____

ד. מה היו תוצאות הקרב ביום הראשון?

1. בני בנימין הרגו אנשים רבים מן העם ומחנה ישראל התפזר ונפוץ לביתו.
2. בני בנימין הרגו אנשים רבים מישראל, והדפו את ההתקפה נגדם.
3. בני ישראל נלחמו בעוז נגד שבט בנימין וניצחו במלחמה.

פרק כ - פסוקים א-יא

בני ישראל נזעקים כדי להעניש את החוטאים

א. מה עשו בני-ישראל כששמעו על מעשה פילגש בגבעה?

ב. היכן נקהלו ישראל כדי להחליט על תגובתם למעשה?

ג. כמה לוחמים הגיעו?

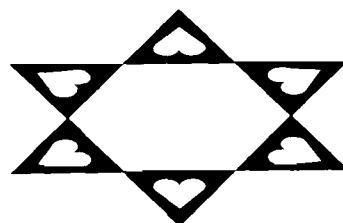
בעקבות המעשה הנורא והשפל בפילגש בגבעה, עולה ומתעוררת בעם האיכפתיות, והדאגה לכלל ישראל. שום שופט לא הצליח לרכז מספר כה רב של לוחמים, מכל השבטים (מלבד בנימין ואנשי יבש גלעד) למלחמה באויב חיצוני. ואילו מעשה פילגש בגבעה מזעזע כל איש ושבת בעם. אין הם יכולים לשבת בשלום בנחלתם, ולהתעלם מן הנעשה בשבטים אחרים. לא עוד "איש הישר בעיניו יעשה!" כדי לשמור על קדושת בית ישראל מתאספים כולם "כאיש אחד חברים" - לבער את הרע מקרבם.

ד. כתבי שלושה ביטויים המופיעים בפסוקים א-יא, המתארים את אחדות ישראל נגד מעשה הנבלה.

1.

2.

3.

פרק כא – "ולא ימחה שבט מישראל"

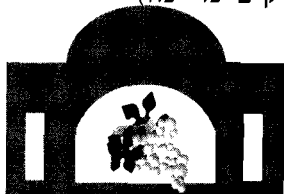
א. ארבעה חודשים חלפו מחורבנה של נחלת בנימין. לא שרדו מהם, לא אנשים, ולא נשים וטף, כי אם שש-מאות איש, שנמלטו לסלע רמון. לפני צאתם למלחמה, נשבעו ישראל במצפה: פליטי בנימין ישבו עתה מנודים ובודדים. בלא נשים, לא יוכלו לבנות בית, ולהקים דור חדש שיתפוס את מקומו בין שבטי ישראל. ושוב מתגלית האיכפתיות והאחווה בין השבטים. העם מתאסף ב _____, בוכה ומתאבל, כדי למצוא פתרון לבעייתם של הנותרים משבט בנימין. הפתרון נמצא בעקבות שבועה נוספת שנשבעו ישראל במצפה, לפני המלחמה. צטטי את השבועה: (כ"א, ה)

והנה מתברר כי אנשי _____ נש ארו אדישים בנחלתם, ולא באו לעזרת ישראל במלחמתם נגד החוטאים מבנימין, ולכן דינם _____. אנשי ישראל מכים בהם, ומשאירים מיושבי המקום _____ נערות בתולות. בנות אלו, שלא חלה עליהן השבועה הראשונה, נישאו לבני בנימין. אולם עדיין נותרו _____ אנשים מבנימין בלא נשים, "ולא מָצְאוּ לָהֶם בָּנִים" (יד). הפתרון לאנשים אלו נמצא בדקדוק בלשון השבועה. ישראל נשבעו: (פסוק א')

"איש ממנו _____ בתו לבנימין לאשה".

האבות מרצונם, לא יתנו את בנותיהם לבנימין. ולכן הורו ראשי העדה לבני בנימין, לארוב _____ כדי שיוכלו לראות את המחוללות מבנות העיר _____. לאחר שיבחר כל אחד את הראויה לו, יצא מן הכרמים, ידבר על לב הנערה, וילך עימה במהירות לנחלתו, בטרם יעכבו אבותיהן בעדו ובעדה. ואכן, כך עשו פליטי בנימין והקימו מחדש את ביתם ואת שבטם.

ב. מה עשו בני-ישראל לאחר שנמצאו נשים לבני בנימין? (פסוקים כד-כה)

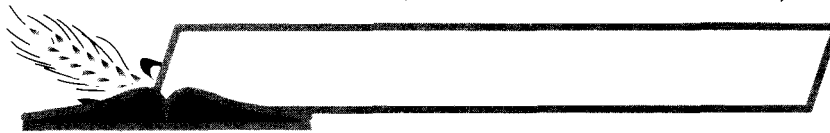
ג. פתחי בדף 'שבטי ישראל' (עמ' 19), השלימי את המילים החסרות בענין פילגש בגבעה.

פתרי את ההגדרות, והשלימי את המילים בתשבץ לפי הכתיב בתנ"ך.

- (1) שם ישבו פליטי שבט בנימין ארבעה חודשים.
- (2) שם נאספו ישראל בראשונה, כששמעו על מעשה פילגש בגבעה.
- (3) שם חוללו בנות שילה.
- (4) "וַיִּתְּהַלְכוּ מִשֵּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל _____ אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ."
- (5) באספה השניה בבית-אל נאמר על העם "וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ _____."
- (6) אירוע המתקיים כל שנה. "חג ה' _____" (יט)
- (7) "וַיֹּאמְרוּ יְרֵשֶׁת פְּלִיטָה לְבְנֵימִן וְלֹא יִמָּחָה _____." (יז)

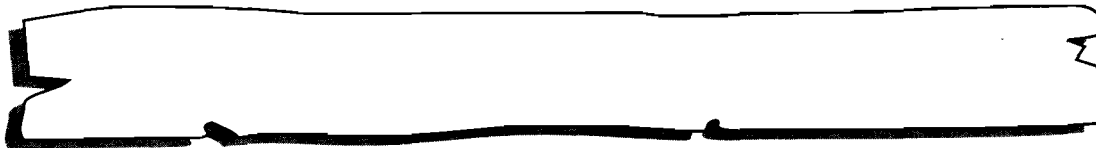
													1
													2
													3
													4
													5
													6
													7

בטור המודגש תקבלי שם נוסף המוזכר בחז"ל לספר שופטים, והוא:

במסכת עבודה זרה (דף כה) נחלקו חכמים, מהו הספר הנקרא בשם זה?
 ר' יוחנן אומר שהמדובר בספר בראשית, ר' אלעזר סובר שזהו ספר דברים,
 ור' שמואל בר נחמני אמר: זה ספר שופטים.

מדוע נקרא ספר שופטים בשם זה? צטטי:

ימי שפוט השופטים – דברי סיום

גם מן התנ"ך וגם מדברי חז"ל במקומות רבים, ידוע לנו שימי שפוט השופטים היו ימי ירידה בחיי עם ישראל, ירידה רוחנית מוסרית וחברתית כאחת. הירידה הזאת החלה לאחר מות יהושע. בני ישראל לא הורישו את הכנעני יושב הארץ, ופנו איש לנחלתו, לעסוק בבנין ביתו ונטיעת כרמו.

באותה שעה נחלקה ארץ ישראל, והיתה חלוקה חביבה עליהם יותר מדי, והיו ישראל עוסקין במלאכתן; זה עוסק בשדהו, וזה עוסק בכרמו, וזה עוסק בזיתיו, וזה עוסק בבנין ביתו... (ע"פ פתיחתא דרות רבה ב)

השפעת הכנענים על העם, וההתעסקות בעניני הפרט, הובילו לתהליך הידרדרות הן בהתרחקות מדרך התורה, והן ביחסי האחוה והערבות ההדדית שבין השבטים.

המאורעות המופיעים לאורך הספר מוצגים כתהליך מחריף והולך, מתחיל במלחמת דבורה בכנעני, בה משתתפים רק חלק מן השבטים, והשאר משתמטים מלבוא, דרך סרובם של אנשי סוכות ופנואל לעזור לצבא ישראל בהנהגת גדעון, וכלה במלחמות האחים בימי יפתח ובפרשת פילגש בגבעה.

כמו כן בפרשת פסל מיכה ראינו כי העם לא מיחה בידי עוברי עבירה, ולא סייע לשבט דן בכיבוש נחלתו.

בפרשות האחרונות המתוארות בספר הגיעו אנשים מישראל לשפל המדרגה. יש בהן עבודה זרה (פסל מיכה), גילוי עריות ושפיכות דמים (פילגש בגבעה). עם זאת, באותה שעה מתגלת גם הדאגה לאחדות העם ושלמותו. שבטי ישראל מתאחדים "כאיש אחד חברים" למחות כנגד התופעות השליליות ולדאוג לכלל ישראל.

אך גם לאחר התעוררות זו למען צרכי הכלל, שבים ישראל למקומם, איש איש לעניניו הפרטיים. כפי שנאמר בסוף הספר:

וַיִּתְּהִלְכוּ מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַהִיא אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ,

וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ:

בְּיָמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר

בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה (כא, כד-כה).

בזאת תמה תקופת השופטים, ונסללת דרך חדשה - המלכת מלך.
 מלך בשר ודם שבכוח שלטונו, והנהגתו על פי דרך התורה - יאחד את העם.

חזק חזק ונתחזק!

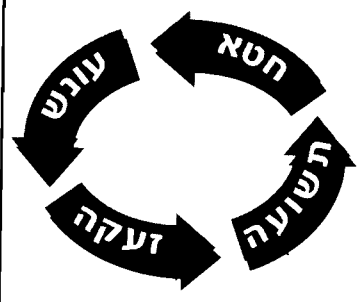
מבנה ספר שופטים

השופטים

ג-טז

שמשון	אבצן	יפתח הגלעדי	תולע בן פואה	אבימלך בן גדעון	גדעון בן יואש	דבורה וברק בן אבינועם	שמגר בן ענת	אהוד בן גרא	עתניאל בן קנז
	אילון		יאיר הגלעדי						
עבדון									

הקדמה (פרקים א-ב)
 השבטים שהורישו את נחלתם, ואלו שלא עשו כך.

פסל מיכה (פרקים יז-יח)
פילגש בגבעה (פרקים יט-כא)

"בַּיָּמִים הָהֵם אִין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הֵיטֵר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה".

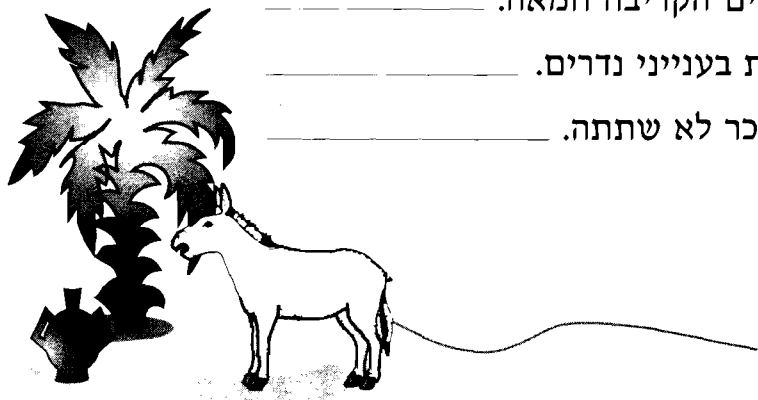
כתבי ליד כל פסוק, באיזה נושא המופיע ב'מבנה ספר שופטים' הוא עוסק:

(1) "וַיִּקְרָא לוֹ בַיּוֹם הַהוּא יִרְבֵּעַל לֵאמֹר יִרְבּוּ בּוֹ הַבְּעַל..."	(10) "וַיֵּשֶׁב אֱלֹקִים אֶת רָעַת... אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו לְהַרְגוֹ אֶת שִׁבְעִים אָחָיו"
(2) "וְאֶפְרַיִם לֹא הוֹרִישׁ אֶת הַכְּנֻעֲנֵי הַיּוֹשֵׁב בְּגִזְרֹ" _____	(11) "לֹא אֲמַשֵּׁל אֲנִי בְכֶם וְלֹא יִמְשַׁל בְּנֵי בְכֶם ה' יִמְשַׁל בְּכֶם" _____
(3) "וַתִּחַל רוּחַ ה' לַפְעֻמוֹ בְּמַחְנֵה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֲשֶׁתָּאֵל" _____	(12) "וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָמֵר נָא שְׁבַלְתָּ וַיֹּאמֶר סְבַלְתָּ וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר כֵּן" _____
(4) "וַיֹּאמֶר _____ דָּבַר אֱלֹקִים לִי אֵלֶיהָ וַיִּקַּם מֵעַל הַכֶּסֶּא" _____	(13) "אִשָּׁה נְבִיאָה אִשֶׁת לַפִּידוֹת" _____
(5) "וַיִּשְׁלַח _____ מְלָאכִים אֶל מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן לֵאמֹר _____ מַה לִּי וְלָךְ כִּי בָאתְ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי..."	(14) "וַתִּקְהַל הָעֵדָה כְּאִישׁ אֶחָד לְמַדָּן וְעַד בָּאָר שִׁבְעִ" _____
(6) "תָּמַת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים" _____	(15) "הֲלֹא טוֹב עַלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְּצִיר אַבְיָעֶזֶר" _____
(7) "וַיַּעַשׂ אִפּוֹד וַתִּרְפִּים וַיִּמְלֵא אֶת יָד אֶחָד מִבְּנָיו וַיְהִי לוֹ לְכַהֵן" _____	(16) "אֲנֹכִי לֵה' אֲנֹכִי אֲשִׁירָה, אֲזַמֵּר לֵה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל" _____
(8) "הֲלֹךְ הָלְכוּ הָעַצִּים לְמַשַּׁח עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ..." _____	(17) "וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ טוֹב וַיִּתְלַקְטוּ אֵל _____ אֲנָשִׁים רַיקִים וַיִּצְאוּ עִמּוֹ" _____
(9) "וַיּוֹשִׁיעֵם _____ אַחֵי כְלָב הַקָּטָן מִמָּוֶן" _____	(18) "חַג ה' בְּשָׁלוֹ מִיָּמַיִם יִמִּימָה" _____

ספר שופטים

חמש נשים בספר שופטים - מי הן?

- _____ האחת - מעל החמור צנחה, ומאביה ביקשה ברכה.
- _____ השניה - יושבת תחת התמר, והיא אשה נביאה.
- _____ השלישית - תבורך מנשים "בספל אדירים הקריבה חמאה."
- _____ הרביעית - ירדה אל ההרים, בגלל טעות בענייני נדרים.
- _____ החמישית - את מלאך ה' ראתה, יין ושכר לא שתתה.

מי אנחנו?

- _____ אחד שסרב להיות מן המלכים
- _____ שניים עליהם נכתב "ברוכים" (פרק ה) _____ (פרק יז)
- _____ שלש פגישות עם מלאכים (פרק ב) _____ (פרק ו) _____ (פרק יג)
- _____ וארבעה - בוכים. (פרק ב) _____ (פרק ה', כח) _____ (פרק י"א, לח) _____ (פרק כא)

בתפזורת מסתתרים עשרים חיות וצמחים שהוזכרו בספר, מצאי אותם. (לאורך, לרוחב ובאלכסון) כתבי לגבי עשרה מהם, באיזה הקשר נזכרו.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

א	ט	ד	א	ר	ב	ה	כ	ש	ש
ת	ת	ג	ש	ה	ק	ש	ש	פ	ב
ו	כ	א	פ	מ	ק	ו	ו	י	ו
מ	ל	ג	נ	נ	ל	צ	ע	ר	ל
א	ב	ד	ע	ה	ח	י	ל	א	ת
ר	ח	י	ט	י	מ	מ	י	ר	ז
ז	פ	ר	א	ת	ו	נ	מ	י	א
ל	ר	ד	ב	ו	ר	י	מ	ו	ב
ס	ז	י	ת	ע	ו	ר	ב	ת	ז

משחק הזכרון

גזרי את הכרטיסים שבעמוד הבא. בכל כרטיס מופיע פסוק מן התנ"ך. זוג מתאים הוא זוג כרטיסים שבאחד מופיע פסוק מספר שופטים ובשני פסוק ממקום אחר בתנ"ך הדומה לו מבחינת התוכן והלשון.

1

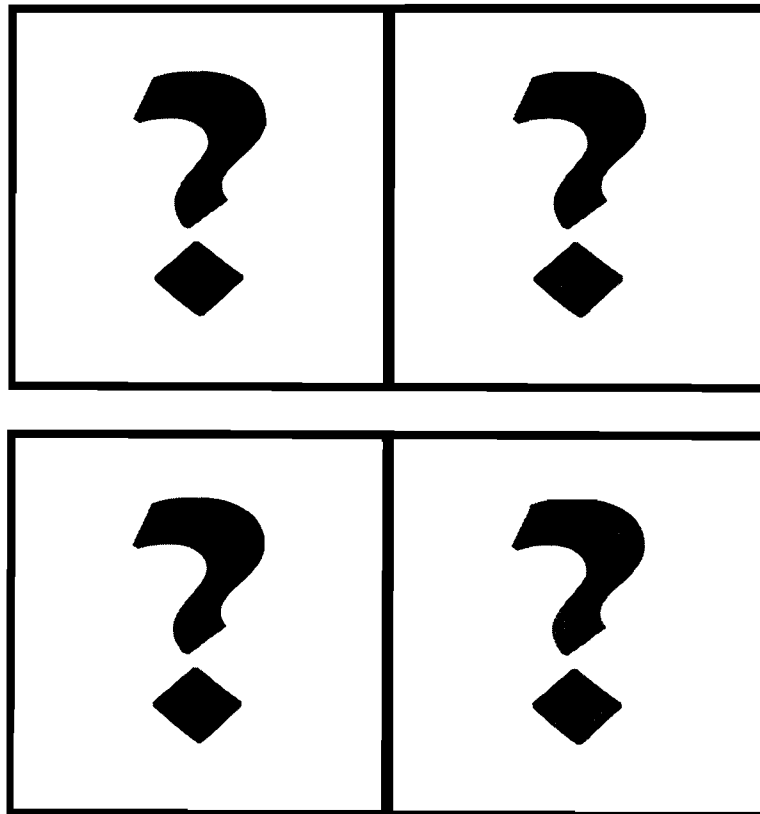
2

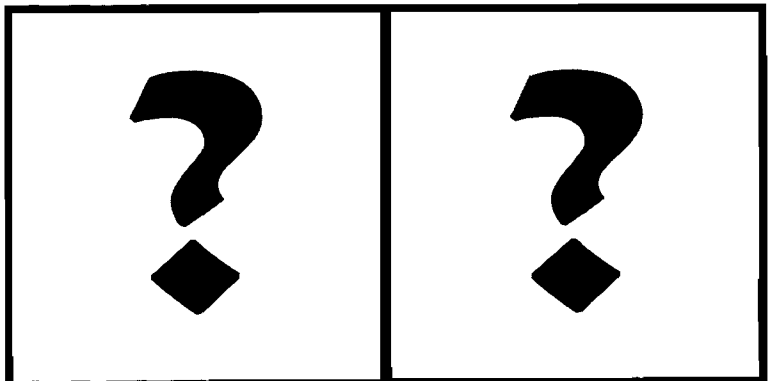
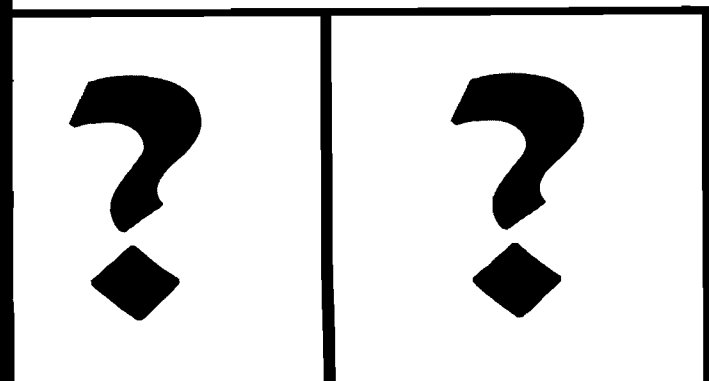
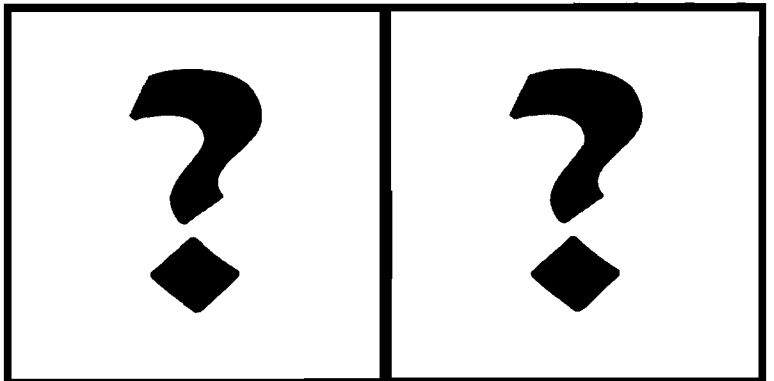
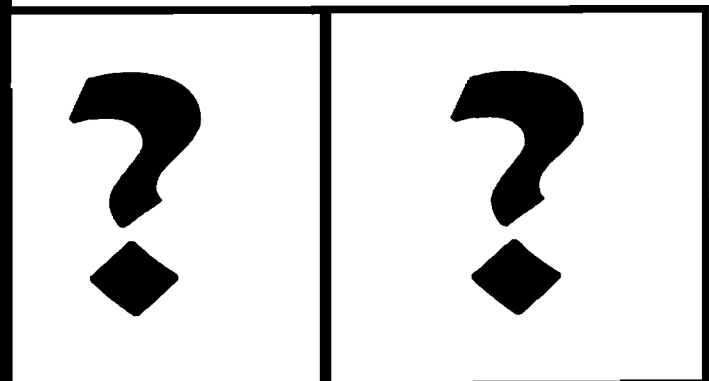
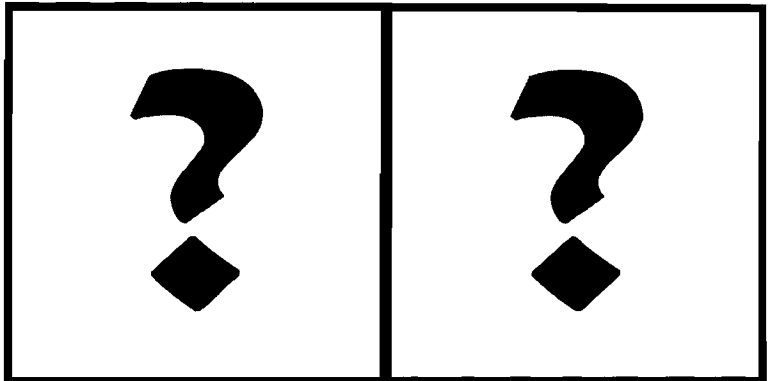
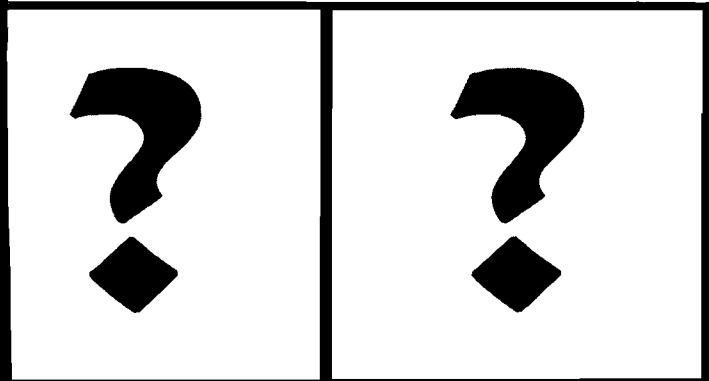
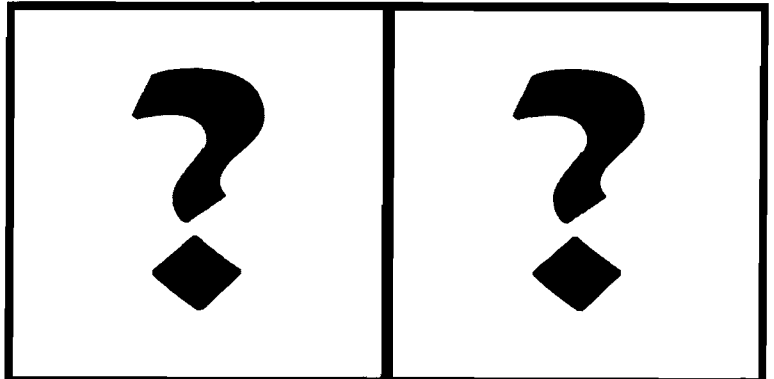
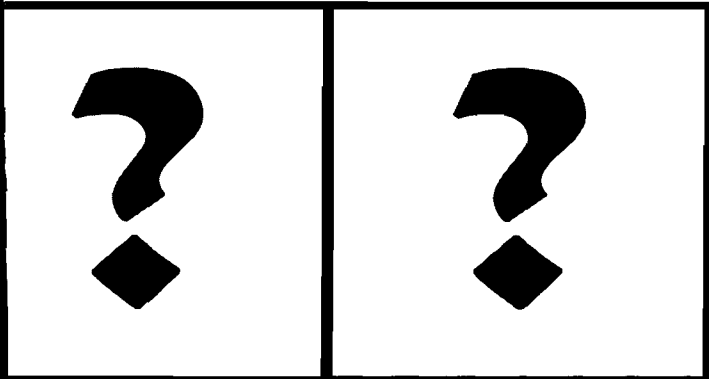
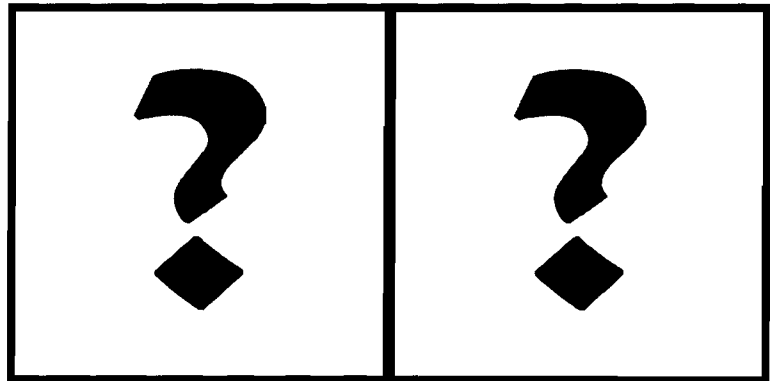
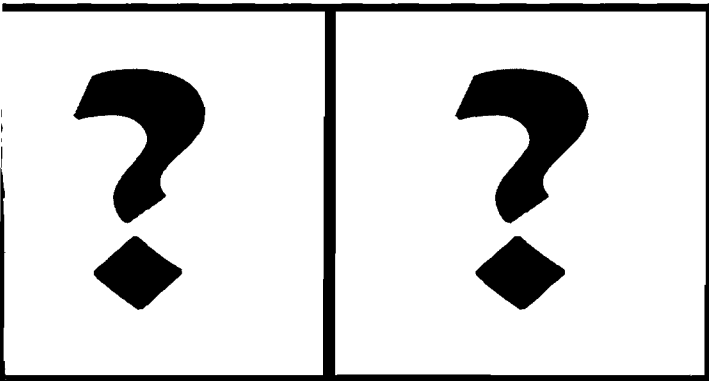

למשל:

בכל ספרי התנ"ך נוכל למצוא מטבעות לשון דומים, החוזרים ונשנים כשמדובר בנושא קרוב!

לאחר ששחקת עם חברתך, הדביקי את הזוגות המתאימים בדף זה.

מעשה פילגש בגבעה
 "המר מיטיבים את
 לבם והנה אנשי העיר
 אנשי בני בליעל נסבו
 את הבית"

(שופטים י"ט, כב.)

שירת דבורה
 "ותשר דבורה וברק
 בן אבינעם ביום
 ההוא לאמר..."

(שופטים ה', א.)

משה חושש כי אינו
 מתאים לשליחות
 "ויאמר בי אדני...
 ויאמר משה... מי אנכי
 כי אלך אל פרעה וכי
 אוציא את בני ישראל
 ממצרים"

(שמות ג' י"א / ד' י"ג)

כל מקום שנאמר
 "אחד" - גדול הוא...
 "ויהי איש אחד מצרעהו
 ממשפחת הדן ושמו
 מנוח"

(שופטים י"ג, ב')

הכנסת האורחים
 של אברהם
 "וישא עיניו וירא והנה
 שלשה אנשים נצבים
 עליו"

(בראשית י"ח, ב')

גדעון חושש כי אינו
 מתאים להנהיג את
 ישראל

"בי אדני במה אושיע
 את ישראל הנה אלפי
 הדל במנשה ואנכי הצעיר
 בבית אבי"

(שופטים ו', טו.)

פתיחת ספר יהושע
 "ויהי אחרי מות משה
 עבד ה' ויאמר ה' אל
 יהושע..."

(יהושע א' א')

נזירות שמשון
 "ומורה לא יעלה על
 ראשו כי נזיר אלקים
 יהיה הנער"

(שופטים י"ג, ה')

העם יוצא כאיש אחד...
 לאחר שנודע על המעשה
 בפילגש
 "ויחזק בפילגשו וינתחה...
 וישלחה בכל גבול ישראל...
 ויצאו כל בני ישראל...
 כאיש אחד"

(שופטים י"ט כט - כ"א)

מעשה סדום
 "טרם ישכבו ואנשי
 העיר אנשי סדום נסבו
 על הבית"

(בראשית י"ט, ד')

תשובת המלאך
 למנוח
 "למה זה תשאל
 לשמי והוא פלאי"

(שופטים י"ג, י')

הזקן מכניס לביתו את
 האיש הלוי, ופילגשו
 "וישא עיניו וירא את
 האיש הארח ברחוב
 העיר..."

(שופטים י"ט, יז')

כיבוש ערי בנימין

"וישם ישראל ארבים
 אל הגבעה סביב"

(שופטים כ, כט')

שירת הים
 "ויושע ה' ביום ההוא
 את ישראל מיד
 מצרים... אז ישיר
 משה ובני ישראל"

(שמות י"ד ל' / ט"ו א')

חטא העגל
 "סרו מהר מן הדרך
 אשר צויתם..."

(שמות י"ב, י')

המלאך פונה לגדעון
 "ה' עמך גבור החיל"

(שופטים ו', יב')

חטא עבודה זרה בימי
 השופטים

"סרו מהר מן הדרך
 אשר הלכו אבותם"

(שופטים ב', יז')

תשובת המלאך
 ליעקב (לאחר שנאבק
 עמו בלילה)
 "למה זה תשאל
 לשמי?"

(בראשית ל"ב, כט')

בועז פונה לקוצרים
 "ויאמר (בועז)
 לקוצרים ה' עמכם"

(רות ב', ד')

העם יוצא כאיש אחד
 להילחם עם שאול בבני
 עמון
 "ויקח (שאול) צמד בקר
 וינתחיו וישלח בכל גבול
 ישראל... ויפל פחד ה' על
 העם ויצאו כאיש אחד"

(שמואל א' י"א)

כיבוש העי
 "שים לך ארב לעיר
 מאחריה..."

(יהושע י"ד, ב')

פתיחת ספר
 שופטים
 "ויהי אחרי מות
 יהושע וישאלו בני
 ישראל בה..."

(שופטים א', א')

נזירות שמואל
 "ונתתיו לה' כל ימי
 חייו ומורה לא
 יעלה על ראשו"

(שמואל א', י"א)

"ויהי איש אחד מן
 הרמתים צופים
 מהר אפרים ושמו
 אלקנה"

(שמואל א', א' א')